

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PŘÍRUČKA PRO SYSTEMOVOU PODPORU NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH ŽÁKŮ V LIBERECKÉM KRAJI

Průvodce pro pedagogické pracovníky a rodinu vytvořený v rámci projektu
Naplnění krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Libereckého kraje I.
Informace shrnula: Mgr. Eva Dušková, DiS.

OBSAH

I. Úvod: Nadané se vyplatí opečovávat	4
A. O kom a pro koho je určena tato příručka?	4
B. Nadání jako soubor osobnostních předpokladů	4
C. Jak nadané vnímat	6
II. Jak můžeme nadaným pomoci?	8
III. Je nutná identifikace nadaných?	9
IV. Proč vyrazit s dítětem na konzultaci	10
A. Liberecký kraj nastavuje systémovou podporu	10
1. Kontaktní informace k projektu NAKAP LK II	11
- zkvalitnění péče o nadané	
2. Sezení s metodičkou nadání	12
3. Setkání s psychologem za účelem vyšetření kognitivního nadání v PPP	12
V. Přístup k nadaným ve vyučování	15
A. Učitel rozhoduje, jak bude učit	16
B. Vzdělávání pedagogů v oblasti nadání	17
C. Stručné uvedení do tématu přímo ve školách	17
D. Příležitost pro vedení základních škol – nastavení systému	18
E. Školní koordinátor aneb na lidech záleží	18
F. Modely chytré inkluze	19
VI. Aktivní spolupráce	21
VII. Kde to s nadáním umí	22
A. Českolipsko	22
B. Jablonecko	24
C. Liberecko	26
D. Semilsko	27
VIII. Mimoškolní aktivity	29
A. Dětská univerzita při Technické univerzitě v Liberci	29
B. Vzdělávací centrum Turnov, o. p. s.	30
C. Veselá věda, z. ú.	31
D. Talnet	
http://www.talnet.cz/	32
1. T - kurzy	32
2. T -exkurze	33
3. T -prosemináře	35

4. T - expedice	34
5. Soustředění	34
6. T - studium	34
7. Účastnické přednášky	34
8. Café Talnet	35
E. Centrum nadání, o. p. s. http://www.centrumnadani.cz	35
F. Asociace malých debrujářů ČR, z. s. www.debrujar.cz	36
G. Centrum AMAVET Lomnice nad Popelkou, z. s. www.amavet.place.cz	36
H. MENSA ČR http://www.mensa.cz	37
I. Domy dětí a mládeže	39
IX. Soutěže a přehlídky	39
A. Soutěže typu A	40
B. Soutěže typu B	40
C. Soutěže typu C	41
X. Příběhy nadaných dětí z poradenské praxe	41
XI. Užitečné odkazy	40
A. Do vyučování	46

I. Úvod: Nadané se vyplatí opečovávat

Jsou schopni něco dělat, chtějí to dělat a dělají to jinak. Tím se mohou zdát odlišní od ostatních, ale ve skutečnosti také bojují s nejistotou, s nepřijetím, s pochybnostmi a strachy. Ve skutečnosti také potřebují tři kouzelná P: péči, pozornost a podporu. Stejně jako děti, které mají poruchy učení, pozornosti, chování či tělesné handicapy. Nadání navíc může prostupovat všemi těmito skupinami. Existují děti nadané, které se neumí učit, jsou hyperaktivní či mají oslabený zrak. Ale i pro ně může být nadání darem.

Jako rodiče a učitelé se snažíme pomáhat těm, kteří pomoc potřebují, ale v případě nadaných pomáháme navíc i společnosti. Kdo jiný totiž může ovlivnit naši budoucnost? Ti, kteří jsou schopní něco vymyslet, tvořit, věnovat se vědě a výzkumu. Budeme je potřebovat, protože umí výjimečné věci a chtějí pomáhat.

Předsudek, že nadané dítě stačí nechat být a ono si samo poradí, samo se naučí, je již překonaný. Nemůže se použít obecně na celou skupinu nadaných, protože každý jednotlivec je jiný. Statisticky je kognitivně nadaný každý pátý, mimořádně nadaný každý dvacátý. To znamená, že v každé třídě je minimálně jedno dítě, které se vymyká průměru. Pokud o něm nebudeme vědět a nebudeme ho vnímat jako potřebné podpory, tak se s největší pravděpodobností bude cítit osamoceno, nepochopeno, nevyužito, podceňováno a přehlíženo. Jeho potenciál se možná nerozvine, možná se rozvine špatným směrem, jak upozornila například ředitelka Nadačního fondu Qiido, který se věnuje nadaným dětem, Miriam Janyšková: „Konstruktivní schopnosti mohou být využity pro destruktivní cíle.“ (Zaznělo 27. 11. 2018 na semináři Nadačního fondu Qiido na ZŠ Partyzánská v České Lípě.)

A. O kom a pro koho je určena tato příručka?

O nadání, rozvoji nadaných dětí a jejich vzdělávání vyšlo jen v češtině již několik desítek odborných i populárně naučných knih. Tato publikace je nemá doplňovat, ale měla by být úvodní jednoduchou příručkou pro ty, kteří hledají základní informace a stručný vhled do tématu péče o nadané děti v Libereckém kraji – tedy pro rodiče, učitele, vychovatele, asistenty pedagoga, lektory.

Po krátkém teoretickém úvodu je hlavní část naší publikace věnována možnostem, jak nadané děti podpořit a podílet se na jejich rozvoji, ať už v pozici rodičů či pedagogických pracovníků. Popisuje systém podpory nadání na základní škole, představení poradenské péče, dobrou praxi na některých základních školách v Libereckém kraji a možnosti volnočasového využití. Součástí jsou také užitečné kontakty a odkazy. Příručka je pro dospělé, kteří přijdou do kontaktu s nadaným dítětem a chtějí respektovat jeho potřeby a pomoci mu rozvíjet se ať už v rodině, ve škole nebo v kroužku.

B. Nadání jako soubor osobnostních předpokladů

Označení nadané dítě bývá často vnímáno mnohoznačně v různých významech. Dá se říci o talentované klavíristce, že je nadaná, stejně tak o nadějném basketbalistovi či zapálené nadšenkyňi pro fyziku. V příručce tak označujeme výhradně kognitivně nadané děti. Ty vykazují nadprůměrné

rozumové schopnosti, vysokou míru tvořivosti a vnitřní motivace, to vše zároveň. Vycházíme z takzvaného Renzullioho tříložkového modelu, jak jej používal také Národní ústav pro vzdělávání (dnes Národní pedagogický institut ČR, dále NPI ČR) (<http://www.nuv.cz/t/nadani/vymezeni-nadani-a-charakteristiky-nadanych>). Pro určení nadání se nedá použít výhradně testování IQ, ale je potřeba zaměřit se i na další dvě výše zmíněné složky.

Na následujících řádcích přinášíme několik detailnějších charakteristik, které jsou spojovány s nadanými.

Mezi charakteristickými rysy a projevy nadaných dětí a žáků bývají uváděny například (čerpáno z výše uvedeného zdroje:

- **rané čtenářství**
- **bohatá slovní zásoba**
- **dobré vyjadřovací schopnosti**
- **výborná paměť**
- **velká zvědavost**
- **rozsáhlé znalosti**
- **schopnost řešení problémů**
- **schopnost logického usuzování a zobecňování**
- **široký okruh zájmů**
- **schopnost dlouhodobého soustředění a vytrvalost v oblasti zájmů**
- **nekonformnost**
- **vysoká (sebe)kritičnost**
- **perfekcionismus**
- **upřednostňování společnosti starších nebo dospělých před vrstevníky**
- **zvýšený smysl pro morálku a fair play**
- **smysl pro humor**

Skupina nadaných je přitom vnitřně různorodá, jednotliví nadaní vykazují obvykle jen část z výše uvedených charakteristických rysů a projevů.

Další specifické rysy shrnula psycholožka a lektorka Monika Stehlíková, autorka knih *Nadané dítě* Jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu a *Život s vysokou inteligencí*, na metodickém centru na podporu nadaných v Liberci 24. 9. 2019:

- **jsou nezávislí**
- **schopní abstraktního myšlení**
- **mají pozorovací talent**
- **mají schopnost empatie**
- **mají vyvinutou autonomii**
- **pochybují o sobě**
- **mají vyvinuté intuitivní nebo analogické myšlení**
- **mají potřebu autonomie – já sám**
- **mají vysoký emoční potenciál**
- **jsou vysoce morálně citliví**
- **mohou být rychlí – tělo nebo mysl**
- **jsou prozíraví a vnímají detaily**

Míra a rozložení nadání jsou změřitelné testy, existují pedagogické a psychologické. Podrobněji se tématu věnuje kapitola III. Je nutná identifikace nadaných?

Obecně je nadaným vlastní, že to jsou silné a zároveň velmi křehké osobnosti, vyznačující se někdy neuroatypičností. Bylo změřeno, že v některých případech může být jejich nervová soustava až tisíckrát citlivější než u ostatních. Z toho vyplývá, že mohou mít v kolektivu složitější postavení, ostatně jako každý, kdo z jakéhokoliv důvodu nějak vybočuje.

C. Jak nadané vnímat

Především je nutné vystoupit ze zajetých myšlenkových stereotypů a zpočátku třeba jen pozorovat a mlčky vnímat, poté se začít ptát. Nadané děti mají často překvapující odpovědi, které pomohou nahlédnout do jejich světa. A když už v něm dospělí jsou, je nejlepší držet se zásady „pokud můžu, pomáhám, pokud nemůžu pomoci, tak neškodím“.

Jaké mají nadaní potřeby? (odbornice na nadání Kateřina Venclová, leden 2019):

- Pochopit, proč jsem jiný: **IDENTIFIKACE**
- Naučit se mít se rád takový, jaký jsem: **SEBEPŘIJETÍ**
- Aby mi ostatní rozuměli: **INFORMOVÁNÍ OKOLÍ**
- Naučit se fungovat mezi lidmi, jako jsem já: **SOCIALIZACE**
- Dohnat, co mi nejde: **OBOHACENÍ**
- Rozvíjet se v tom, co mi jde: **SEBEREALIZACE**
- Naučit se dávat své dary tak, aby byly přijímány: **UPLATNĚNÍ**

Co naopak ohrožuje nadané a může ovlivnit jejich rozvoj:

**Že přestanou vnímat své tělo, jsou plně ve své hlavě,
projevují se jako neobratní a nešikovní**

Úzkostnost

Ztráta zaujetí, nevytrvalost

Chybějící podpora rodiny, vrstevníků

Chybějící vzdělání, mentor, kouč

Nedostatek finančních zdrojů

„Být nadaný nerovná se být úspěšný“. Mezi nositeli Nobelovy ceny je překvapivě víc dyslektiků než nadaných (na Mezinárodní konferenci Společnosti pro talent a nadání, 22. 8. 2019, Eva Gyarmathy, psychologička a vedoucí výzkumu v Institutu kognitivních neurověd a psychologie v Budapešti). Ne vždy se podaří odhalit nadání, protože nejvíc jsou v současném vzdělávacím systému vidět ti, kteří už jsou zaběhlí a opečováváni od rodičů. Odhalit skryté nadání je složitější, může být kombinováno s nějakou poruchou učení (takzvaná dvojí výjimečnost) nebo chování, dítě jej může samo skrývat, protože chce zapadnout do kolektivu, nebo může své nadání směřovat mimo školu, protože ve škole nedostalo podporu a možnosti. Platí takzvaný Matthew efekt: Schopnosti se zlepšují tím víc, čím víc je obohacující prostředí a čím víc je rozvíjející prostředí, tím víc se rozvíjejí schopnosti.

ABSTRACT BACKGROUND

II. Jak můžeme nadaným pomoci?

Nadání se nemůže rozvinout ani projevit bez toho, aniž by nebyly splněny určité předpoklady ve vnějším prostředí – v rodině a ve škole. Jedinec si musí osvojit potřebné znalosti a dovednosti, aby mohl své nadání realizovat v konkrétních mimořádných výkonech, a musí dostat "prostor k realizaci"

Národní pedagogický institut ČR (dále NPI ČR)

<http://www.nuv.cz/t/nadani/vymezeni-nadani-a-charakteristiky-nadanych>.

Čím můžeme nadaným prospět, aby se své schopnosti naučili používat produktivně (inspirováno knihou Benjamina Blooma *Developing Talent in Young People*, zaznělo na Mezinárodní konferenci Společnosti pro talent a nadání v Praze, 22. 8. 2019 z úst Reny Subotnik z USA, ředitelky americké psychologické asociace American Psychological Association):

Poskytnout jim příležitost rozvíjet specifické schopnosti

Respektovat, že různé oblasti jejich nadání mají různé trajektorie, různě se vyvíjejí

Motivovat je k zapojení i do mimoškolních institucí

Nezapomínat na jejich sociální a mentální dovednosti

Pomáhat jim, aby přijímaly příležitost, aby uměly překonat strach či úzkost

Dbát na to, aby jim byly příležitosti nabízeny průběžně

(protože ne každý chce jít dál, ale je důležité mu tu možnost nabídnout)

Důležité také je nezapomínat mluvit o nadání i se samotnými dětmi, s jejich širší sociální skupinou a umožnit jim stýkat se se sobě podobnými. Naučí se tak správně rozvinout své schopnosti ve společnosti vrstevníků, ale neznamená to, že by se měli setkávat jen s nimi. Lidé nejruznějšího typu pro ně mohou být obohacující.

V poslední době bylo už i vědecky dokázáno, jaké přínosy má pro lidské zdraví a spokojenost technika duševní hygieny zvaná všímavost, anglicky *mindfulness*. V případě nadaných dětí, jejichž nervová soustava vykazuje vyšší aktivitu, může všímavost přinášet úlevu a prostor na zklidnění a relaxaci, které by jinde nenašly.

K čemu pomáhá nadaným a citlivým všímavost (podle Moniky Stehlíkové, psycholožky a lektorky, na metodickém centru na podporu nadaných v Liberci 24. 9. 2019):

Vyprazdňovat hlavu

Zpracovávat emoce, protože nadání v nich zůstávají dlouho

Zlepšovat pozornost

Tříbit myšlení

Zlepšovat psychické potažmo fyzické zdraví

Zmírňovat dyssynchronicitu

(která vychází především z nerespektujícího prostředí dítěte)

Zmírňovat napětí v těle

Všímavost prospívá všem dětem, i kdyby ji měly zažívat jen jednou týdně ve škole na třídnické hodině nebo večer před usnutím. Její benefity stoupají, když se ji děti naučí a mohou ji provozovat v emočně náročných situacích. Pokud je člověk ve stresu, ovlivňuje to nejen kognitivní funkce, ale i zdraví a tvorbu a zapojení nových mozkových buněk, které se tvoří celý život. Je vhodné učit se, že soustředění se na jednu věc mozku prospívá, méně se opotřebovává. (Monika Stehliková, 24. 9. 2019)

III. Je nutná identifikace nadaných?

Téma identifikace se v současné době setkává s pochybnostmi. Kdo z toho bude mít největší přínos, když se dítě identifikuje jako nadané nebo mimořádně nadané? Někteří rodiče a některé děti nechtějí žít s nálepkou nadání, nese to s sebou i možná negativa jako jsou předsudky okolí, vyčleňování z kolektivu, nevhodné zobecňování od učitelů ve škole („Tak ty jsi nadaný? A co ta čtyřka z dějepisu?“). Někdy empatictí učitelé vnímají, že zvědomění o nadání může pokazit soudržnost ve třídě. Není tedy neobvyklé, že se nadané děti označují jako přemýšlivé, bystré, motivované, byť to přímo nevystihuje jejich dar.

Současná legislativa ministerstva školství (Příloha 1 Vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – Přehled podpůrných opatření, která jsou vhodná pro stimulaci rozvoje nadání žáků) bohužel zatím neumožňuje zohlednit potřeby nadaných ve výuce tak, aby jim to přinášelo výrazný užitek. Jsou sice součástí inkluze, ale praxe pokulhává. Je možné čerpat finanční příspěvky na různé pomůcky. Od ledna 2020 platí novela této vyhlášky pod číslem č. 248/2019 Sb., kde jsou pomůcky navíc uspořádány do „balíčků“ jako je například soubor pomůcek/publikací pro rozvoj nadání či sada materiálového vybavení pro zpracování (soutěžních) projektů.

Počty nadaných a mimořádně nadaných dětí, které jsou v péči pedagogicko-psychologických poraden, jsou v Libereckém kraji v řádu jednotlivců. Ovšem jejich skutečný počet je v populaci daleko vyšší, statisticky jich je mezi pěti a dvaceti procenty. Proto se nezdá jako důležité prezentovat zde statistiku, porovnávat se s jinými kraji, kde mají identifikovaných nadaných více. Každá oblast má svá specifika a statistika nevypovídá o skutečném počtu obdařených dětí v dané oblasti.

Také proto se projekt NAKAP LK zaměřil na děti, které nemusejí být identifikované. Tak může pomoci rychle a přímo. Není třeba čekat na objednání v poradně, na výsledek vyšetření. Pokud má učitel, vychovatel, vedoucí kroužku nebo rodič pocit, že žák či potomek projevují vysokou míru tvořivosti či nachází neobvyklá řešení, může se obrátit na metodičky nadání a ty mu nabídnou podporu přímo na míru. Co se pak bude dít, je předestřeno na nadcházejících stránkách.

IV. Proč vyrazit s dítětem na konzultaci

Podpora rodičů nadaných dětí často pomáhá zlepšit atmosféru v rodině a má dopad i na kvalitu vzdělávání jejich potomků. Znalí rodiče mají vždy výhodu před neznalými, protože se učí své dítě přijmout takové, jaké je, s respektem k tomu, v čem vybočuje a jaké má potřeby. Někdy může být dítě ve velmi složité situaci, která může pramenit z nenaplnění jeho potřeb ve škole či doma. Pak je zásah znalého odborníka nanejvýš žádoucí.

Pokud rodiče potřebují jen psychickou podporu a dítě jinak prospívá a rozvíjí se, může jim pomoci setkání s jinými rodiči nadaných dětí nebo některé webové stránky či facebooková skupina *Nadané děti*, založená jako diskusní platforma Centra rozvoje nadaných dětí Masarykovy univerzity v Brně. Skupina je určena odborníkům a rodičům, kteří mají zájem diskutovat na odborné úrovni o problematice nadání. Skupina je zároveň vhodným prostorem k položení otázek týkajících se uvedených témat a ke sdílení zkušeností z praxe.

<https://www.facebook.com/groups/Nadanedeti/>

Doporučené webové stránky:

<http://vtp.talentovani.cz//pro-rodice>

<https://deti.mensa.cz/>

www.nadanedeti.cz

A. Liberecký kraj nastavuje systémovou podporu

Liberecký kraj zahrnul péči o nadané do aktivit projektu Naplňování krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Libereckého kraje I (dále NAKAP LK I). Stal se tak jediným krajem v republice, který nadaným vyčlenil samostatnou aktivitu. Kvůli efektivní realizaci spojil na dva roky své síly se všemi pedagogicko-psychologickými poradnami (dále PPP) v kraji.

Během projektu sbíraly poradenské zaměstnankyně zkušenosti a informace o dobré praxi z celé republiky. Samy absolvovaly vzdělávací akce, workshopy a konference a učitelům tak předávaly nejnovější poznatky. Podařilo se jim shromáždit ze všech koutů internetu osvědčené materiály, které jsou volně ke stažení na úložišti na adrese www.tinyurl.com/nadani. Poradny jsou díky projektu také zásobeny pracovními sešity, knihami, pomůckami či hrami, které pomohou učitelům přímo ve vyučování.

V rámci NAKAP LK I byli do Liberce přizváni odborníci z celé republiky. Učitelé čerпали inspiraci například od specialistky na nadané Kateřiny Venclové z Královéhradeckého kraje, vedoucí klubu nadaných dětí Kateřiny Vágnerové z Klatov. Z Prahy pak přijeli učitelka roku 2018 Kateřina Vrtišková, psycholožka Monika Stehlíková, učitel Daniel Pražák, intuitivní pedagog Pavel Kraemer a spisovatel a didaktik Ondřej Hník. Své zkušenosti předala také ředitelka Šárka Šantrochová ze ZŠ Strž ve Dvoře Králové.

Informace jsou zveřejňovány na portálu www.edulk.cz a ve facebookové skupině Učíme v Libereckém kraji.

Od ledna 2021 probíhá pokračování NAKAP LK s číslem II. Po dobu dvou a půl let se budou kromě zmíněných vzdělávacích akcí realizovat také školní semináře přímo v jednotlivých regionech na spolupracujících základních školách, aby byly učitelům co nejdostupnější.

1. Kontaktní informace k projektu NAKAP LK II

– zkvalitnění péče o nadané žáky

Hlavní metodička nadání pro Liberecko, Jablonecko, Semilsko:

Mgr. Eva Dušková, DiS., e-mail: eva.duskova@kraj-lbc.cz, telefon: 778 714 844

Metodička nadání pro Českolipsko:

Mgr. Marie Kašparová, e-mail: kasparova@pppcl.cz, telefon: 770 179 839

Cílová skupina: pedagogičtí pracovníci a odborná veřejnost, zákonní zástupci. Metodičky spolupracují s pedagogickými pracovníky, se školami a zákonnými zástupci nadaných dětí na základě jejich aktuálních potřeb, doporučují výukové a další materiály, školní i volnočasové aktivity. Pomáhají s nastavením vhodného individuálního přístupu k nadanému žákovi, s realizací jednotlivých podpůrných opatření ve vyučovacích hodinách, jsou nápomocny při rozpracování doporučení do IVP.

Pedagogicko-psychologická poradna, Truhlářská 3, 460 01 Liberec 2

www.pppliberec.cz

Telefon: 482 710 517, 731 488 235, e-mail: info@pppliberec.cz - objednávky, dotazy.

Odloučené pracoviště Frýdlant, Mládeže 884, 464 01, telefon: 482 319 288, 601 561 164

Pedagogicko-psychologická poradna, Smetanova 66, 466 01 Jablonec n. Nisou

www.pppjbc.cz (objednávkový dotazník)

Telefon: 483 704 498, 602 102 833, objednávky na čísle 602 102 833 v pracovní dny 7.30–9.00 a 14.30–15.30, na čísle 777 357 239 v pracovní dny 8.00–12.00 a ve středu také 12.30–17.00.

Email: poradna@pppjbc.cz

Pedagogicko-psychologická poradna, Havlíčkova 443, 470 01 Česká Lípa

www.pppcl.cz

Metodička nadání: Mgr. Marie Kašparová, e-mail: kasparova@pppcl.cz, 770 179 839

Telefon: 728 541 505, 778 499 169, e-mail: poradna@pppcl.cz

Pedagogicko-psychologická poradna, Nádražní 213, Semily

www.pppsemily.cz

Telefon: 721 128 300, 778 755 210, e-mail: poradna@pppsemily.cz

Odloučené pracoviště Turnov, 28. října 1872, e-mail: poradna.turnov@pppsemily.cz

Pracoviště Jilemnice, Tkalcovská 460, e-mail: poradna@pppsemily.cz

Pracoviště Speciálně pedagogické centrum, 28. října 1872 Turnov, telefon: 778 535 986, e-mail: spc@pppsemily.cz

Pracoviště SPC Česká Lípa, Havlíčkova 443, telefon: 774 535 986, e-mail: spc@pppsemily.cz

2. Sezení s metodičkou nadání

Metodičky děti netestují ani nevyšetřují. Pomohou vyhledat vhodné materiály pro konkrétní dítě, doporučit metody pro práci ve škole a předat aktuální informace ohledně volnočasových možností v bydlišti dítěte. Pokud zákonní zástupci souhlasí, osloví metodička učitele, aby bylo možné podpořit rozvoj nadání i ve škole. S pedagogem se domluví na konkrétních podmínkách spolupráce: zda se jedná o jednorázovou konzultaci nebo o dlouhodobou spolupráci, jak často si pedagog přeje dostávat materiály pro práci s nadanými dětmi v elektronické podobě, kterých předmětů či témat by se tyto materiály měly týkat, zda učitel uvítá materiály nejen pro kognitivní rozvoj, ale také pro rozvoj metakognitivních či sociálních dovedností atd.

Podle potřeby bývají po domluvě s pedagogem a rodiči uskutečňována setkání tří stran: učitel – metodička – rodiče. Tripartitní schůzky jsou vhodné tam, kde je třeba vyjasnit si vzájemná očekávání, sjednotit představy o práci s nadaným dítětem ve škole a v rodině. Setkání může pomoci také v případě, že mezi rodiči a učitelem vázne komunikace.

V případě, že podpora metodičky pro rozvoj nadání u dítěte nepostačuje, lze objednat dítě k vyšetření psychologem, případně také speciálním pedagogem v PPP. Taková situace nastává, např. když rodiče či učitelé chtějí znát přesné rozložení jednotlivých složek nadání: verbální schopnosti, matematické a logické schopnosti apod. a na základě toho poté upravit vzdělávání dítěte. Vzhledem k tomu, že nadané děti mají specifické obtíže v sociální oblasti, může u zde pomoci psycholog poradny.

3. Setkání s psychologem za účelem vyšetření kognitivního nadání v PPP

KDO ŽÁDÁ

Zákonný zástupce

PROČ TO ABSOLVOVAT

V případě nutnosti vyšetření jednotlivých složek nadání nebo výchovných či vzdělávacích potíží.

JAK TOHO DOSÁHNOUT

Objednat se. Způsobů je několik, od telefonické žádosti přes e-mailovou po možnost vyplnění objednávkového dotazníku. Termín vyšetření psychologem či speciálním pedagogem bývá obvykle v řádu týdnů, maximálně do tří měsíců. Vyšetření probíhá vždy dopoledne kvůli výkonu dítěte.

CO SE BUDE DÍT

Vyšetření pro zjištění nadání trvá přibližně dvě hodiny. Obnáší rozhovor se zákonným zástupcem a vyplnění dotazníku (15-20 minut), rozhovor s dítětem (pokud to dítě nestresuje, tak nejlépe bez přítomnosti zákonného zástupce) a samotné testování (60-90 minut).

Ohledně vyšetření sdělí psychologka výsledky a celkové rozložení kognitivního nadání, oblasti s nadprůměrným až mimořádným výsledkem, které je potřeba podpořit a rozvíjet. Případně může upozornit i na oslabené oblasti, které by mohly dítě brzdit.

Je vhodné vzít s sebou školní sešity, domácí práce a jiné projekty, které prokazují zvládnutí nestandardních úkolů, odborné posudky a zprávy z případných vyšetření v jiných zařízeních.

JAK SE TESTUJE

Psycholog zadává individuálně dítěti standardizované inteligenční testy.

KDY JE VÝSLEDEK

Zpráva a doporučení se vydávají do 30 dnů po ukončení posuzování speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Nejpozději však do tří měsíců ode dne přijetí žádosti o poskytnutí poradenské pomoci. Pokud je potřeba k podpůrným opatřením stanovisko ještě dalšího odborníka, lhůta se prodlužuje o dobu nezbytně nutnou k jeho obstarání.

Zprávu a doporučení si zákonní zástupci vyzvedávají osobně, případně ji lze zaslat do osobní datové schránky nebo výjimečně doporučeně do vlastních rukou. Škola ji dostává po projednání s rodiči datovou schránkou.

PROČ TO PODSTOUPIT

Výstupem je zpráva z vyšetření, která podrobně popisuje výsledky – profil rozumových schopností a jejich úroveň, tvořivost a také školní dovednosti a znalosti, strategie myšlení a specifika práce s učivem. Hodnotí se také motivace k práci a volní vlastnosti. V případě podezření na dvojí výjimečnost se hodnotí také sluchové a zrakové vnímání, laterálnita, pozornost a grafomotorika. Součástí zprávy je také doporučení pro práci s nadaným dítětem, v němž jsou přesně popsány možné úpravy vzdělávání žáka ve škole (zda je doporučen individuální vzdělávací plán, zda jsou upravovány obsahy učiva, navýšená pedagogická péče, doporučený nákup pomůcek pro rozvoj nadání apod.)

PŘÍNOS PRO RODIČE

Poznat osobnost dítěte, jeho zájmy, silné a slabé stránky.

Seznámit se s projevy a specifiky nadaného dítěte, jak je vnímat, jak s nimi pracovat, pomáhat tak dítěti pochopit sebe sama.

Nastavit spolupráci se školou, učitelem.

PŘÍNOS PRO ŠKOLU

Výuku nastavit jako obohacující a rozšiřující rámec běžného učiva v ročníku.

Využití vhodných materiálů, pomůcek, metod a aktivit, přizpůsobit organizaci výuky.

Po doporučení psychologem využít případně ročníkovou akceleraci (dítě postoupí do vyššího ročníku).

Poznat osobnost dítěte, jeho zájmy, silné a slabé stránky. Seznámit se s projevy a specifiky nadaného dítěte, jak je vnímat, jak s nimi pracovat, pomáhat tak dítěti pochopit sebe sama. Nastavit spolupráci s rodinou.

V doporučení je určen stupeň takzvaných **podpůrných opatření**, na která má dítě nárok, a posouzena vhodnost vypracování **individuálního vzdělávacího plánu (IVP)** školou. Dále jsou zde uvedeny okyny k organizaci výuky, vhodné metody, pomůcky, popřípadě i přístupy v rozvoji sociálních dovedností, v domácí přípravě. Vznikající IVP má škola opět možnost konzultovat s poradnou, následně je písemně odsouhlasen všemi stranami. Poradna kontroluje IVP i poskytování podpůrných opatření od 2. stupně výše (i bez IVP) nejméně jednou ročně.

Má-li dítě nárok na podpůrná opatření druhého až čtvrtého stupně, škola na ně získává prostředky (například finance na dalšího pedagoga či nákup pomůcek a materiálu). Doporučení má určitou platnost, před jejímž skončením zákonný zástupce podává žádost o prodloužení, kterou posuzuje opět odborný pracovník poradny.

V. Přístup k nadaným ve vyučování

Učitel či učitelka volí metody výuky podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Pojmout vzdělávání tak, aby se nadaným ve třídě dařilo, vyžaduje kreativitu a otevřenou mysl. Rozvoj nadání závisí i na tom, zda má dítě pravidelný přístup k přiměřeně náročným podnětům, jak upozorňuje psychologka Šárka Portešová (v materiálu pro národní setkání krajských metodiků pro podporu nadání NPI ČR). Dále poukazuje na to, že v „doméně, která žáka zajímá, v níž má více hlubších a podrobnějších znalostí, je schopen i lépe a efektivněji přemýšlet a řešit problémy... Neměli bychom současně očekávat výjimečné výkony ve všech oblastech.“

Nadané děti mají výraznou schopnost použít dosavadní vědomosti a zkušenosti v nových situacích, nalézají nové vztahy, neobvyklé souvislosti, nové informace přijímají a zpracovávají rychleji než ostatní. Jsou schopni abstraktního uvažování dříve než jejich vrstevníci. Proto má pedagogický význam umožnit jim hlubší proniknutí do podstaty, do podrobností a hledat nové souvislosti.

Ve vzdělávání nadaných jsou školní výsledky vycházející ze známkování méně podstatné a nevyovídající o rozvoji nadání, protože mohou být zavádějící. Jedničkáři stačí ke skvělému prospěchu používat svou mimořádnou paměť a nadprůměrné rozumové schopnosti, jenže pak je ohrožen nedostatečnými seberegulačními schopnostmi, protože si neosvojil vhodné strategie. Ve vyšších ročnících či na střední škole mu chybějící schopnosti k učení mohou studium výrazně zkomplikovat. Čtyřkař, pětkař může být zase podceňován či skrývat své schopnosti z mnoha důvodů (touha nevybočovat z kolektivu, nepřijetí a nepochopení učitelem, rebelující chování jako reakce na frustrující podvýkonnost při vyučování, problémy v rodině, neodhalené poruchy chování a učení – dvojí výjimečnost apod.)

S tím souvisí téma motivace nadaných žáků. Jejich výraznou schopností je právě vnitřní motivace při práci s tématy, jež je zajímavá a někdy ani nemusí být ve školní výuce přítomna. Není však vhodné nastavovat jejich motivaci zvnějšku, orientovanou na odměnu, pochvalu, ocenění, vítězství v soutěži či jedničky. „Pro další vývoj nadaného žáka je externí nastavení jejich motivace rizikové,“ poznamenává psychologka Šárka Portešová v materiálu jmenovaném výše. Je potřeba při hodnocení (a to nejen nadaných) zdůrazňovat prokázanou vnitřní snahu a úsilí, oceňovat jejich individuální pokrok a neporovnávat jejich výkon s ostatními. Výkonově nastavené děti si kladou za cíl úkol, který je jasně vymezený, a při jehož splnění pravděpodobně uspějí a prokážou své mimořádné schopnosti. Vyhýbají se situacím, kdy si nejsou jisti, že opravdu dokonale uspějí. Oproti nim žáci, kteří jsou nastaveni na zdokonalení se, se zaměřují na úspěšné pochopení a zvládnutí problému, nebojí se riskovat ani selhat, jdou do hloubky a jsou vytrvalí.

Pedagogové by měli znát už ze svého univerzitního studia jisté psychologické rysy, které jsou společné nadaným a mohou ovlivňovat jejich chování v kolektivu. Perfekcionismus, pochybnosti o sobě, problémy s navazováním vztahů, výrazný zájem o morální problémy, celospolečenské otázky, tendence k přetížení. S ohledem na to mohou dospělí formovat ve škole prostředí, v němž budou nadaní přijímáni, oceňováni a respektováni.

Nadaným žákům prospívají vysoká očekávání (ale v kontextu výše řečeného), jasné a smysluplné vedení, důslednost při dodržování pravidel a dobře organizované výukové postupy a aktivity.

Na dalších stránkách jsou uvedeny základní pedagogické přístupy, které mohou učitelé používat bez jakékoliv konzultace s poradnou. Prostor je zde věnován také nastavení systému podpory nadání ve škole, odkud může čerpat vedení škol. Dále se věnujeme popisu postupu v případě, že se učitel rozhodne upravovat obsah vzdělávání dítěte ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou. Je zde také zahrnuto, jaké možnosti ke vzdělávání mají učitelé nadaných v Libereckém kraji.

A. Učitel rozhoduje, jak bude učit

Pro detailnější přehled, jak uchopit výuku, lze doporučit webové stránky NPI ČR s propracovaným přehledem a s odkazy, kde zakoupit již připravené pomůcky (http://www.nuv.cz/uploads/rovne_prilezitosti_ve_vzdelavani/nadani/ostatni/inspiromat_k_doporucenim_spz_u_nadaných_2019_02_04.pdf).

V dnešní inkluzivní době, kdy se může stát, že učitelka má ve třídě čtyři děti nadané, jedno mimořádně nadané, tři s poruchou učení a jedno s Aspergerovým syndromem a zbytek třídy se pohybuje v průměru, je ideálním způsobem vyučování **diferencovaná výuka** s testy a úkoly s odstupňovanou náročností (musí splnit, měl by, mohl by). Ve Finsku, které je v médiích dáváno za vzor, je diferencovaná výuka základem praxe, které se věnují budoucí učitelé už na pedagogických fakultách. (Pomůcky na www.edupraxe.cz/index.php/materialy-podle-predmetu.)

Rozvoj různých typů inteligence umožňuje **integrováná tematická výuka**, během níž se žák zabývá určitým tématem intenzivně a do hloubky, z různých úhlů pohledu a v souvislostech.

Podpora samostatné a individualizované práce dítěte spojena s prvky otevřeného učení. (<http://www.otevrene-vyucovani.cz/>)

Zapojení do různých projektů s možností konzultací či metodického vedení je součástí **projektového vyučování**, které může být podpořeno **samostudiem**. Doma, případně v družině či na kroužku, je možné rozvíjet dovednosti dítěte pomocí her, např. Smart Games, sudoku, dáma, šachy.

Ve škole je vhodné **rozvíjet kritické myšlení a tvořivost**, používat například myšlenkové mapy, volné psaní, brainstorming, INSERT, brainwriting, podvojný deník, pětilístek. Nadané děti budou nadšené z divergentních úloh a trénování schopnosti argumentace. Tvořivost rozvíjí také uznání jiných řešení problému, zkušenostní učení, příležitosti k objevování, práce s textem, jazykové hry a tvořivé psaní. **Kooperativní výuka** rozvíjí komunikační a sociální dovednosti, které mohou pak žáci využít ve vrstevnickém učení.

Zásadní je kombinovat výukové metody tak, aby docházelo k rozvoji všech úrovní myšlenkových operací dle Bloomovy taxonomie, včetně syntézy a zhodnocení (https://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/10347/priloha_c_1___bloomova_taxonomie_kognitivnich_cilu.pdf).

Problémové vyučování (problémové úlohy, úlohy s nejednoznačným zadáním, učení se na výjimkách z pravidel, apod.)

Podpora experimentování a pozorování různých jevů, badatelské práce.

Podpora rozvoje a osvojení metakognitivních strategií učení.

Práce s myšlenkovými mapami (i při ověřování znalostí).

Práce s chybou jako součástí procesu učení i tvorby.

Didaktické hry.

Inspirace z internetu, například:

<http://vtp.talentovani.cz//pro-pedagogy>

<https://deti.mensa.cz/>

Úložiště, které vzniklo v rámci projektu NAKAP LK, obsahuje pracovní listy na různé předměty, na sebehodnocení a rozvoj sociální a emoční inteligence, které lze libovolně stahovat:

www.tinyurl.com/nadani

B. Vzdělávání pedagogů v oblasti nadání

Kromě samostudia (tipy na vhodné knihy mohou doporučit metodičky) mohou učitelé absolvovat kurzy a semináře organizované různými institucemi. V rámci projektu NAKAP LK probíhají v Liberci metodická centra zaměřená na nadání a jeho rozvoj. Informace budou zveřejněny na vzdělávacím krajském portále

<http://www.edulk.cz/P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvky/tabid/72/catid/229/Napl-ovani-krajskeho-akcniho-planu-rozvoje-vzdelavani-Libereckeho-kraje-l-NAKAP-l.aspx> nebo ve facebookové skupině Učíme v Libereckém kraji, která je určena pro pedagogy všech škol

<https://www.facebook.com/groups/ucimevlibereckemkraji/>. Dalším vzdělavatelem je například Národní pedagogický institut ČR se svou platformou Podpora nadání, v níž vypisuje po celé republice, i v Liberci, zajímavé akce. Aktuality jsou zde: <https://www.nidv.cz/podpora-nadani>, <https://www.nidv.cz/vzdelavaci-programy?search=priznak:+spn>.

Pořadatelem zajímavých akcí je také Mensa ČR (<https://deti.mensa.cz/index.php?pg=home-vzdelavani-ucitelu>) a Společnost pro talent a nadání (<https://www.talent-nadani.cz/>).

C. Stručné uvedení do tématu přímo ve školách

Kontakt se školami navazuje metodička buď na základě požadavku konkrétní rodiny na podporu rozvoje nadání u jejich dítěte, nebo školu sama aktivně osloví s nabídkou prezentace. Informuje pedagogy dané školy o možnostech podpory, což je pomoc s vyhledáváním materiálů, konzultace vhodných metod, doporučování volnočasových aktivit. Součástí prezentace může být rovněž ukázka knih a materiálů vhodných pro nadané děti, do nichž učitelé nahlédnou, aby se mohli lépe rozhodnout, které materiály by jejich škola mohla na knižním trhu zakoupit.

Školám, pokud nemají, se doporučuje zajištění kroužku logiky a deskových her a zahájení dalších zájmových aktivit – přírodovědných, technických, čtenářských, sociálních apod.

D. Příležitost pro vedení základních škol – nastavení systému

Péče o nadané žáky se dá uchopit systémově a inkluzivně. To znamená rozšířit zodpovědnost z rukou jednotlivých aktivních učitelů na celý pedagogický sbor a vedení školy.

V rámci projektu vznikl soubor vhodných metod a postupů pro ředitele škol, kteří chtějí podporovat nadání. Při jeho tvorbě se vycházelo z mnoha debat a rozhovorů s odborníky, z poznatků z návštěv několika škol, kde se nadaným dětem daří. Pod názvem Kuchařka pro ředitele je k nahlédnutí na www.tinyurl.com/nadani.

Předběžně lze zdůraznit tyto kroky:

- Získat podporu pedagogického sboru včetně asistentek pedagoga a vychovatelek školních družin.
- Dopřát všem základní teoretické obeznámení se specifiky psychologie nadaných.
- Ustanovit pozici **koordinátora péče o nadání**.

E. Školní koordinátor aneb na lidech záleží

Pokud má funkce školního koordinátora pro nadané mít smysl, musí být promyšlený výběr člověka, který ji bude zastávat. Ze zkušeností na jiných školách vyplývá, že je ideální kombinace „chce a umí“. Existuje materiál, který shrnuje jeho činnosti a kompetence. Školní koordinátor podle něj zodpovídá za nastavení, realizaci, evaluaci a udržování systému péče o nadání na škole v těchto činnostech (dle materiálu ze Národního ústavu pro vzdělávání v roce 2019 vypracovaly týmy podpory nadání NPI ČR):

vyhledávání a identifikace nadaných žáků

spolupráce se školskými poradenskými zařízeními za účelem diagnostiky, poradenství a nastavení individuálních vzdělávacích plánů pro nadané

rozvoj vzdělávací a výchovné nabídky pro nadané v rámci školy

orientace v mimoškolní nabídce pro podporu nadání a spolupráce s externími subjekty

komunikace tématu podpory nadání s odbornými pracovníky školy a s vedením školy

spolupráce a komunikace tématu podpory nadání vůči zákonným zástupcům žáků

vzdělávání zaměstnanců školy v tématu péče o nadání

zapojení školy do struktur zaměřených na podporu nadání, síťování, spolupráce

ukotvení vhodné legislativy ve školních dokumentech

Koordinátor by měl znát

Projevy nadaných a jejich specifika

Mýty a předsudky o nadaných

Všechny žáky vyžadující zvláštní pedagogickou péči

Pedagogické metody a postupy

Náležitosti k vytvoření a vyhodnocování individuálního vzdělávacího plánu

Nabídku soutěží a jiných aktivit

Potřeby a potenciál školy a jednotlivých odborných pracovníků

a umět:

vyhledávat, poznat je ve třídě.

je vyvracet a komunikovat.

rozpoznat nadané dvojvýjimečné dítě.

je použít nebo naučit kolegy.

ho pomoci vytvořit, upravovat, sledovat.

doporučit, využít v podmínkách školy.

získávat podněty, vysvětlit potřebnost systému, vyhledat vzdělávání.

Organizačně by měl být koordinátor podřízen přímo řediteli/ředitelce školy nebo být členem školního poradenského pracoviště. Pro jeho kvalitní práci je vhodná samostatná místnost kvůli rozhovorům a osobním jednáním. Existují vypracované materiály ohledně školního koordinátora, včetně pracovní náplně, osobnostních předpokladů, všechny mají v poradnách k dispozici a v případě zájmu je poskytnou vedení škol.

F. Modely chytré inkluze

Existuje mnoho možností, jak systémovou podporu o nadané na konkrétní základní škole uchopit. Na následujících řádcích jsou vybrány některé modely z dokumentu Kateřiny Venclové určeného pro krajské metodiky podpory nadání NPI ČR:

a) „Finský“ diferenciací model

Malé třídy s tandemovou výukou nebo asistentem. Více úrovní obtížnosti. Žáci se specifickými potřebami mají automaticky právo na individuální péči, volí si samostatnou nebo týmovou práci místo práce se třídou.

b) „Vytahované“ studijní skupiny

Žáci jsou ve své kmenové třídě pouze na výuku, která odpovídá skutečným společným potřebám, jako je např. základní výklady, výchovy, třídnické hodiny, ověření osvojení základního učiva. Na ostatní hodiny odcházejí do studijních skupin nebo pracují samostatně ve studovně. Formou stáže mohou do studijní skupiny docházet i žáci jiných škol. Organizačně může jít o dělené hodiny nebo skupiny určitého tématu/úrovně. Žáky nominuje třídní učitel, školní poradenské pracoviště, popř. pedagogicko-psychologická poradna. Každý žák by měl mít možnost se přihlásit i účast ukončit, není-li pro něj přínosem nebo je-li přílišnou zátěží. Stejně tak učitel má mít nástroj na klidné vrácení žáka do kmenové třídy.

c) Talentový model

Vhodný pro 2. stupeň ZŠ. Žáci s výraznou preferencí oblasti rozvoje přestupují z běžných tříd do talentových, kde absolvují minimální základ, aby mohli maximum času věnovat rozvoji své hlavní oblasti. Žák má pevný základ a široký výběr vybrat si své zaměření. Pro naplnění třídy je vhodná otevřenost i pro žáky z jiných škol či obcí.

d) „Izraelský“ model tematické projektové výuky

Jeden den v týdnu tráví žáci s výkonovými vrstevníky, věnují se svému odbornému zájmu. Nabídku zájmových seminářů vytvářejí sami učitelé na základě spolupráce s rodiči, externisty a dalšími dospělými. Lze přizpůsobovat místní situaci, i poptávce trhu práce po specialistech.

ABSTRACT BACKGROUND

VI. Aktivní spolupráce

Servis a poradenství nabídly poradenské pracovnice v rámci projektu NAKAP LK I během 15 měsíců trvání projektu:

- 29 MŠ a ZŠ a 35 učitelkám a učitelům v liberecké oblasti**
- 11 ZŠ a 22 učitelkám a učitelům v jablonecké oblasti**
- 13 MŠ a ZŠ a a 28 učitelkám v českolipské oblasti**
- 15 ZŠ a 25 učitelkám a učiteli v semilsko-turnovské oblasti**

Do června 2023 navazují na jejich práci metodičky nadání. Učitelky a i učitelé jim pomáhají v rozvoji dětí v oblasti matematiky a logických úloh, českého jazyka a literární tvořivosti, prvouky a přírodovědných předmětů, ale také v rozvoji sociálních dovedností a emoční inteligence. Ve třídách dětí, které projevují motivaci a nadprůměrné schopnosti ve všeobecném směru, napříč předměty, ale také jedince, kteří mají silně vyvinutý zájem a znalosti výrazně jen v některé oblasti z historie či techniky nebo jsou tvořiví literárně.

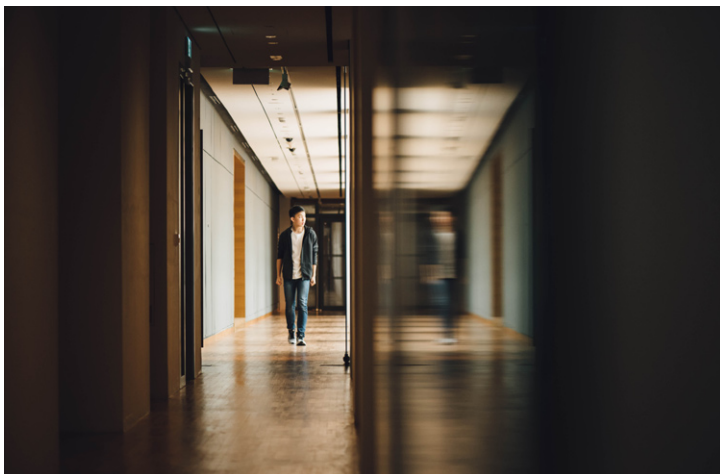
Metodičky při rozhovorech na téma, jak konkrétní dítě „opečovat“ (v souladu s názvem projektové aktivity zkvalitnění péče o nadané) doporučují vhodné pomůcky, materiály na obohacování výuky, které se osvědčily v praxi. Dále varují před rutinní prací dětí a na základě zkušeností z praxe také podporují učitele v nastavení třídního klimatu tak, aby nadané dítě nevyčnivalo ve třídě, nestalo se asistentem učitele nebo samostatně pracující jednotkou, ale aby bylo naopak zařazeno do skupiny podobně motivovaných a bystrých dětí, v níž si rozvíjí i sociální dovednosti.

Důležitou oblastí, na niž se nesmí zapomenout, je rozvoj emoční inteligence u dětí, a to nejen u nadaných. Proto metodičky znají vhodné postupy a metody, jak pracovat s celou třídou i s jednotlivcem. V případech složitějších potíží umí doporučit specialistu nebo instituci, která v dané situaci pomůže.

VII. Kde to s nadáním umí

V Libereckém kraji jsou školy, kde jsou učitelé přesvědčeni o tom, že nadané děti u nich nejsou. Jinde zase věří tomu, že nadaní tam sice jsou, ale nepotřebují nic navíc, protože jim stačí, když si během výkladu učitele (o něčem, co dávno znají) čtou encyklopedii a nevyrušují. V průběhu trvání projektu NAKAP LK I byly poradenské pracovnice většinou v kontaktu s pedagogy, kteří vnímají široké spektrum potřeb nadaných a chtějí jim pomoci lépe se vzdělávat, případně to již umějí a chtějí se posouvat ve svém učitelském povolání dál. Těmto osobnostem patří velký dík za jejich přístup a nezbývá než doufat, že jejich řady zhoustnou.

Dobré příklady táhnou, a proto jsou součástí i této příručky, aby mohly sloužit jako inspirace. Jsou zde představeny základní školy, o nichž máme od roku 2018 informace a osobní zkušenost, že se péčí o nadané žáky věnují buď v mimoškolním čase anebo během výuky. Pokud vaše škola není mezi uvedenými, ale pracovat s nadanými umí, bude přínosné kontaktovat metodičky nadání a sdílet svou dobrou praxi a své zkušenosti.

A.Českolipsko

ZŠ Náměstí Míru Nový Bor

Výuka u nadaných žáků probíhala ještě před realizací NAKAP LK I s vhodnou podporou a u některých žáků také s částečnou předmětovou akcelerací. Ve spolupráci s konzultantkou pro nadané (dnes metodička nadání v PPP Česká Lípa Marie Kašparová) se učitelky Jana Sotonová a Vendula Krejtná zaměřily na obohacení a rozšíření výuky u čtyř žáků. U dvou z nich se projevilo při testování matematického nadání nadprůměrné a u dvou mimořádné matematické nadání.

V další fázi následovala schůzka konzultantky s vedením školy, ředitelem Jakubem Ujkem a zástupkyní Martinou Brychovou. Společně hledali možnosti, jak nastavit systém podpory nadaných dětí na škole a výsledkem je od září 2019 v rozvrhu pevně daná hodina rozšiřující matematiky, následně i českého jazyka v 1. a 2. ročníku.

Žáci 1. třídy nominovaly třídní učitelky za pomoci konzultantky. Děti dostaly k řešení úlohy ze souboru Čmelda Pepík, který slouží preidentifikaci matematicko-logického nadání u dětí předškolního věku a poté absolvovaly nad úlohami s učitelkami pedagogický rozhovor. Z tohoto procesu se vyprofilovalo v prvním roce osm dětí, které docházely na hodinu rozšiřující matematiky jednou týdně.

Zároveň funguje na škole kroužek zábavné logiky a deskových her pro mladší a starší žáky z 1. stupně, který také pomůže s případnou nominací žáků pro rozšířené hodiny.

<https://www.zsnamesti.cz/index.php?type=Blog&id=545>

ZŠ Partyzánská Česká Lípa

Koncepce práce s nadanými a talentovanými dětmi na ZŠ Partyzánská vychází z nastavení individuálního přístupu k žákovi a hledání vhodných podnětů k jeho rozvoji. Personální i materiální podmínky školy nyní umožnily nabízet žákům rozšířenou výuku předmětů matematika a český jazyk, zájmové vzdělávání v podobě klubů či využívání moderních učebních pomůcek.

Ve školním roce 2020/2021 je pro žáky 1. až 3. ročníku zařazeno celkem 5 hodin rozšířené výuky v předmětech matematika a český jazyk. Jádrem jejich práce je řešení úloh zaměřených na rozvoj intelektových předpokladů. Ve vybraných třídách je pilotně zavedena tandemová výuka. Koncepci práce s nadanými doplňuje činnost klubů – zábavné logiky, čtenářského a badatelského. Pro žáky 4. a 5. ročníků je nastavena individuální podpora v podobě diferenciované práce ve výuce a doplňujících studijních materiálů (pracovní sešity, učebnice apod.). „Celá koncepce podpory nadaných a talentovaných dětí primárně vychází z úzké spolupráce s metodičkou nadání Marií Kašparovou, díky které škola dokáže efektivně identifikovat žáky s vysokým potenciálem a zařadit je tak do systému podpory,“ dodává ředitel školy Karel Minařík.

<http://www.zspartyzanska.cz/>

ZŠ Šluknovská Česká Lípa

Škola se intenzivně věnuje podpoře žáků se SPU, žákům cizincům, takže bylo přirozené, když se zjistilo, že zde jsou i žáci nadaní, podpořit také je. Pedagogové začali během NAKAP LK I spolupracovat s PPP Česká Lípa, absolvovali několik seminářů, kde se naučili, jak dané žáky vytipovat a jak s nimi dále pracovat. V září prošla testováním skupina žáků ze 3. až 5. tříd testem TIM 3.-5.

Ve 4. A jsou nadaní žáci rozvíjeni především v oblasti matematiky. Tři chlapci docházejí na hodiny matematiky do vyšších ročníků – pátého a sedmého. „Jednou týdně má třída diferencovanou hodinu matematiky,“ dodává Jana Adamcová, koordinátorka nadaných žáků. Skupina devíti žáků ze 4. A a dva chlapci z 5. A řeší náročnější matematické úkoly např. z Koumáka, ostatní pracují s asistentkou. Při hodinách využívají žáci práci na tabletu, Albi tužku a knihy z kolekce Kouzelné čtení, řadu encyklopedií a dalších knih.

Pro matematicky nadané žáky na 1. stupni funguje 1x týdně kroužek Matematický šikula. Ti, kdo chtějí pořádně přemýšlet, mohou chodit na šachový kroužek, který je pro 1. i 2. stupeň.

„I druhostupňoví žáci, kteří se v určitých oblastech jeví nadaní, dostávají více úkolů, které rozvíjejí jejich zájem. Stejně jako na 1. stupni také oni se stávají v hodinách pomocníky pedagoga v hodinách a pomáhají méně zdatným žákům. Meze se nekladou ani prezentacím a přednáškám pro spolužáky,“ vysvětluje Dominika Holubová, výchovná poradkyně. podpory,“ dodává ředitel školy Karel Minařík.

<https://www.zslada.cz/>

B. Jablonecko

ZŠ Pasiřská Jablonec nad Nisou

Škola spolupracuje po mnoho let s Mensou ČR (mezinárodní společenská organizace sdružující nadprůměrně inteligentní lidi) a každé dva roky nabízí možnost testování IQ. V roce 2019 škola zahájila spolupráci s nadačním fondem QIIDO – patron nadaných dětí.

Podpora nadaných, bystrých a motivovaných žáků prvního stupně základní školy probíhá formou klubů, kde je věnována pozornost zejména rozvoji logického myšlení (hádanky, rébusy, sirkové hlavolamy), rozvoji čtenářských dovedností (poezie, próza s dětským hrdinou, komiks), využívání metody kritického myšlení (čtení s předvídáním, vyvozování závěrů), rozvoji schopnosti spolupráce a komunikace za využití deskových her. Škola organizuje kroužek deskových her a sudoku. Děti se seznamují i s japonskými hlavolamy, např. kakuro, killer, arukone a řeší různé rébusy. Hlavní náplní jejich setkání jsou deskové hry jako je třeba Ubongo, IQ fit Timeline, Da Vinciho kód.

Pedagogové se zúčastňují vzdělávacích aktivit k tématu nadání na NPI ČR (Národní pedagogický institut).

<http://www.zspasirskajbc.cz>

ZŠ Mozartova Jablonec nad Nisou

O nadané žáky škola pečuje od roku 2014, kdy probíhalo seznamování s tématem a vhléd do tématu vzdělávání nadaných. V následujícím školním roce byl diagnostikován mimořádně nadaný

chlapec ze 2. ročníku, k němuž školní psycholog přiřadil tři další nadané žáky, chlapce a dvě dívky. Tato skupina pak ve školním roce 2017/2018 absolvovala jednou týdně hodinu rozvíjející logické myšlení, procvičování paměti a pohotovosti, založenou na materiálech z portálu společnosti Mensa ČR, v létě se pak děti připravovaly na vědomostní soutěže. Učitelka se stala školní koordinátorkou pro práci s nadanými a v září 2018 zde vzniklo školní poradenské pracoviště, jehož členy kromě ní jsou výchovná poradkyně, metodik prevence, školní psycholog, vedoucí vychovatelka, zástupce a ředitel. S žáky pomáhá také nová psycholožka, zaměstnaná na poloviční úvazek hrazený ze šablon.

Náplň práce koordinátorky je:

- práce s nadanými dětmi
- poskytování materiálů a metodik pro učitele, žáky a rodiče pro rozvoj nadaných nejen na 1. stupni
- předávání informací ze školení
- sdílení informací o zájmových skupinách na sociálních sítích
- zveřejňování informací na webových stránkách školy
- spravování sdíleného souboru pro podporu nadaných s tipy na soutěže, sebezrovoj, kurzy
- organizace ukázkových metod a technik pro práci s nadanými

Nadaní žáci jsou školou podporováni při přípravách a účastech ve všech typech soutěží a také mají možnost zapojit se do zájmových kroužků, již několik let do kroužku Veselá věda (www.vesela-veda.cz), do kroužku Robotika a od roku 2017 i do Klubu zábavné logiky a deskových her pořádaného ze šablon. Ve školním roce 2020/2021 pokračují hodiny pro nadané děti diagnostikované PPP. „Pokud za námi přijde dítě, které má zájem, vytvoříme mu ty nejlepší možné podmínky. A tento přístup je vidět na výsledcích soutěží našich žáků,“ komentuje postoj pedagogického sboru ZŠ Mozartova v Jablonci nad Nisou Veronika Osobová, koordinátorka, která stála u počátku práce s nadanými.

O pedagogickém nadšení lze mluvit například u kroužků anglického jazyka, francouzštiny a ruštiny, které vede učitelka zdarma, ovšem dostanou se na něj jen motivovaní zájemci. Také školní časopis Bejbykoktejl, který zde vychází dlouhodobě, svědčí o podpoře kreativních žáků, kteří na něm pracují doma, mimo školu.

Školní psycholog i koordinátorka se zapojují do vzdělávacích akcí v oblasti nadání, především pořádaných NPI ČR, jsou v kontaktu s pracovníky PPP v Jablonci nad Nisou a disponují metodami pro diagnostikování nadaných ve škole.

Zajímavou akcí roku 2020 byla Mission Zero, při které si sedm týmů žáků od 1. do 6. tříd naprogramovalo jednoduchou zprávu, která se přehrála na Mezinárodní vesmírné stanici. Přibylo také 20 notebooků, které budou využívány především na II. stupni, a nové tituly do knihovny Nejen pro nadané. Při online výuce poskytují učitelé tipy a elektronické materiály rodičům, kteří chtějí své děti více rozvíjet.

C. Liberecko

ZŠ Náměstí Míru Liberec

Na základní škole Náměstí Míru pracuje učitelka se skupinou bystrých a motivovaných dětí. Skupina ve třídě vznikla z toho důvodu, že nadaný chlapec odmítal obohacující učivo, pokud jej měl zpracovávat sám, neboť nechtěl být stranou od ostatních dětí. Po dohodě s pracovníci poradny a rodiči dítěte vytvořila učitelka ve třídě širší skupinu motivovaných a bystrých žáků a nadaný se tak necítil vyčleněn z kolektivu vrstevníků.

<https://www.zsnamestimiru.cz/>

ZŠ Ještědská Liberec

Na základní škole Ještědská pracovala učitelka s velmi náročnou třídou, která se skládala ze širokého spektra žáků od oslabených přes děti intaktní až po tři nadané v různých oblastech. Přestože bylo vedení třídy obtížné organizačně a kladlo značné nároky na čas a síly pedagožky, všem dětem včetně nadaných se dostalo péče a podpory podle jejich potřeb. Nadaní se věnovali samostatné práci, běžné učivo zpracovávali kreativní formou. Učitelka podporovala individuální potřebu dozvídat se, nebylo tedy výjimkou, že každé z nadaných dětí zpracovávalo ve stejném okamžiku jiný pracovní list nebo pracovalo s jinou učebnicí. Podobný styl práce kladl velké nároky na samostatnost a zodpovědnost nadaných dětí, což je velký vklad do života.

<http://www.zs-jestedska.cz/>

ZŠ Kaplického Liberec

Na ZŠ Kaplického probíhá podpora nadání u jednotlivých žáků ve více ročnících, ať už se jedná o obohacování učiva nebo jde o případy předmětové akcelerace, kdy škola se souhlasem školského poradenského zařízení umožní nadanému žákovi navštěvovat hodiny konkrétního předmětu, např. matematiky, ve vyšším ročníku.

ZŠ Kaplického rovněž nabízí zajímavé volnočasové aktivity, jako jsou Klub zábavné logiky a deskových her, v němž žáci tisknou postavičky na 3D tiskárnách, dále Klub občanského vzdělávání a demokratického myšlení, Klub komunikace v cizím jazyce, Čtenářský klub a Badatelský klub. Šachový klub je rozdělen podle pokročilosti, žáci mohou docházet i na individuální hodiny.

<https://zs-kaplickeho.cz/>

ZŠ Doctrina Liberec

Jedná se o výběrovou soukromou základní školu, kde zájem uchazečů až třikrát převyšuje možnost přijetí. Tyto okolnosti pak hrají velkou roli v motivaci dětí i rodičů. Učitelé jsou nastaveni na to,

aby vycházeli vstříc potřebám jednotlivců. ZŠ Doctrina výrazně podporuje výuku anglického jazyka a informatiky, již od nejnižších tříd žáci pracují s ozoboty a podobnými systémy, které je hravou formou učí jednoduchému programování. Badatelský a tvořivý způsob učení je realizován také ve volnočasovém kroužku Koumáci, v Přírodovědném badatelském kroužku a v Badatelském klubu. Škola má v nabídce ještě kroužky robotiky, modelování a 3D tisku a online kurz fyziky Koumáci.

<https://zsdoctrina.cz/>

ZŠ Broumovská Liberec

Od školního roku 2018/2019 nabízí škola možnost zapojení se jednou týdně do kroužku Klub nadaných dětí. V jeho vedení se střídají tři učitelé, téma se také mění – přírodovědné předměty a práce s PASCIO, robotika, matematika a logika. „V současnosti jsme museli kvůli vládním opatřením provoz klubu přerušit,“ shrnul situaci před koncem prvního pololetí ředitel ZŠ Broumovská Martin Mikuš. V prvním roce byl podmínkou pro vstup nadprůměrný výsledek v testování inteligence Mensou ČR, poté mohl do kroužku dítě doporučit třídní učitel.

<https://www.zsbroumowska.cz/>

ZŠ Chrastava

V Chrastavě sdružila učitelka okolo nadaného dítěte skupinu bystrých a motivovaných žáků, kterým nabízela obohacující učivo. Spolupráce s pracovníci poradny probíhala intenzivně během projektu především ve školním roce 2018/2019.

<http://www.zschrastava.cz/>

ZŠ Bílý Kostel

Menší či malotřídní školy mohou představovat pro nadané zajímavou alternativu. Na ZŠ Bílý Kostel učitelky podporovaly během projektu NAKAP LK I matematicky nadaného prvňáčka, umožňovaly mu postup v učivu podle jeho potřeb, zároveň však dbaly i na zvládnutí základních dovedností spojených se vstupem do školy. Škola naprosto běžně diferenciuje učivo podle potřeb dětí. Využívají se tu například didaktické hry, řešení úloh na počítači se žáci věnují již od nižších ročníků.

<http://www.zsbilykostel.cz/>

D. Semilsko

ZŠ Roztoky u Jilemnice

Pedagogicko-psychologická poradna Semily byla kontaktována ohledně posouzení nadání žáka ze 2. třídy. Chlapec se rychle učil, v matematice postupoval rychleji než jeho vrstevníci a dobře četl. Do hodin si nosil dokonce své knížky, ze kterých vypracovával referáty a zajímal se o učivo z vyšších ročníků.

Vyšetření potvrdilo, že se jedná o mimořádně nadané dítě. Na základě doporučení poradny škola poskytla žákovi prostor pro samostatnou práci, kdy se mohl věnovat rozšiřujícimu a obohacujícimu učivu, pracovním listům a sešitům. Chlapec prezentoval ve třídě referáty s rozšiřující tematikou, kterou si nastudoval, vymýšlel pro vrstevníky různé zajímavé úlohy z matematiky nebo vedl část hodiny sám.

Na podnět matky škola umožnila provoz kroužku Věda nás baví, kam žák pravidelně docházel.

www.skolaroztoky.cz

ABSTRACT BACKGROUND

VIII. Mimoškolní aktivity

Tato kapitola přináší přehled možností, které mají děti ve volném čase v Libereckém kraji. Již dlouhodobě má výsadní postavení ve vzdělávání nadaných žáků základních a středních škol Dětská univerzita při Technické univerzitě v Liberci. V kraji dobře fungují také domy dětí a mládeže a i několik zájmových kroužků pořádaných dalšími subjekty, většinou spolupracujícími se školami. Vzhledem k tomu, že nabídka jednotlivých organizací je velice široká a se začátkem nového školního roku se mění, jsou zde uvedeny odkazy na webové stránky.

A. Dětská univerzita při Technické univerzitě v Liberci

Historie Dětské univerzity při Technické univerzitě v Liberci sahá do roku 2008, kdy vznikla potřeba motivace žáků základních škol k technickému a přírodovědnému vzdělání. Od prvních jednorázových kurzů se Dětská univerzita rozvinula v systém celoročních programů.

Dětská univerzita kromě nabídky kvalitního mimoškolního vzdělávání nabízí vzdělávání v duchu Komenského „Škola hrou“. Je také „hrou“ na vysokoškolské studium, kdy studenti absolvují všechny „ceremoniály“ vysokoškolského vzdělávání - kromě přijímacího řízení je to také imatrikulace, získávání kreditů, obhajoba závěrečných prací, závěrečná zkouška a promoce.

Jedná se o celoroční aktivity, začínající v září, případně o aktivity prázdninové. Konkrétní nabídka na nadcházející školní rok je aktualizována vždy před prázdninami, či začátkem školního roku. Náplň studia není každý rok totožná.

www.stansevedcem.cz

Ve školním roce 2020/2021 TUL nabízí 2 proudy mimoškolních aktivit:

Dětská univerzita pro starší žáky od 8. ročníku ZŠ/tercie gymnázia do 2. ročníku SŠ/sexta:

- Mix specializovaných přednášek a laboratorních cvičení a praxí
- přírodní vědy – biomedicína, mikrobiologie, nanomateriály
- technické vědy – robotika, mikroelektronika, 3D strojírenská technologie
- přednášky vybraných odborníků, cvičení a laboratorní praxe
- probíhá 2x měsíčně v sobotu
- jednotná cena za kurz je díky dotaci z Krajského úřadu Libereckého kraje snížena na částku 3 000 Kč/školní rok
- pro zvláště talentované jedince ze socioekonomicky znevýhodněných rodin je zavedena možnost získat stipendium až do celkové výše kurzovného

Celoroční technické kurzy:

- především pro žáky, kteří nespádají do věkové kategorie Dětské univerzity
- probíhají 1x za 14 dní, případně 1x měsíčně
- programy jsou částečně dotovány Krajským úřadem Libereckého kraje

- 3000,-/školní rok
- Robotika s Lego Mindstorms pro žáky 3.-5. ročníku ZŠ
- Základy technických konstrukcí pro žáky 3.-6. ročníku ZŠ
- Programování LEGO robotů pro 5.-7. ročník ZŠ
- 3D technologie prakticky pro 6.-7. ročník ZŠ
- Základy strojního obrábění pro 8.-9. ročník ZŠ
- Programování LEGO robotů EXCELENCE I pro 6.-8. ročník ZŠ
- Programování LEGO robotů EXCELENCE II pro 7.-9. ročník ZŠ
- Programování LEGO robotů EXCELENCE III pro 7. ročník ZŠ – 2. ročník SŠ

Organizační záležitosti:

detskauniverzita@tul.cz, milos.hernych@tul.cz, **485 353 288, 734 518 414**

Administrativa, účetnictví: olga.krausova@tul.cz, **485 353 240**

Talentský program:

- program pro vybrané žáky gymnázií, SŠ, případně ZŠ
- individuální aktivity formou zapojení do konkrétního výzkumného úkolu (přiměřeně věku)
- pro motivované žáky, kteří se zapojují do soutěží typu SOČ, Expo Science apod.
- podpora školních studentských projektů, maturitních prací

Prázdninové technické kurzy TUL:

- letní týdenní příměstské kurzy v areálu TUL ve třech termínech
- od pondělí do pátku od 8 do 15 hodin včetně obědů, cena 2300 Kč

Garant: Ing. Lenka Kretschmerová, Ph.D., 602 979 173 (po-čt, 18-21 hodin)

Technická univerzita v Liberci

Studentská 1402/2

461 17 Liberec 1

B. Vzdělávací centrum Turnov, o. p. s.

Vzdělávací centrum Turnov, obecně prospěšná společnost, bylo založeno v roce 2004 a od té doby poskytuje všechny formy celoživotního vzdělávání. Je nositelem a realizátorem vlastních vzdělávacích projektů, spolupracuje se školami a organizacemi regionálního a celorepublikového významu.

T-Centrum vzniklo v roce 2013 za účelem podpory rozvoje kognitivního nadání žáků ZŠ a SŠ. Systematicky podporuje nadané děti, nabízí prostor pro rozvoj v přírodovědné, technické a humanitní oblasti. Realizuje vzdělávací programy pro malé skupiny dětí a žáků, základem je individuální přístup k jednotlivcům a tvořivosti každého z nich. T-Centrum každý rok pořádá letní příměstský tábor, v roce 2019 to byla Expedice z planety Z s vesmírnou tematikou, v roce 2020 to měl být Návrat do minulosti s historicko-literárním zaměřením.

www.vctu.cz

Celoroční vzdělávací programy ve školním roce 2020/2021:

Systém vzdělávacích programů robotiky od 1. ročníku ZŠ:

Hravá robotika pro nejmenší
Robotika pro začátečníky
Robotika pro mírně pokročilé
Robotika pro pokročilé

Rozvoj programovacích dovedností:

Programování je hra
Matematika s klokanem
3D tisk

Literární, kulturně-historická oblast:

Toulky srdcem Českého ráje
S dětmi Českým rájem
Putování za uměním

Cizí jazyky:

Create Your World
Deutsch im Spiel

Koordinátorka T-Centra:

Bc. Marcela Jandová, DiS., telefon: 737 288 811, e-mail: jandova@vctu.cz
Vzdělávací centrum Turnov, o. p. s., Jana Palacha 804, 511 01 Turnov

C. Veselá věda, z. ú.

Veselá věda, zapsaný ústav, je společnost, která se snaží probouzet u dětí zájem o přírodní vědy a technické obory. Nadaným, všímavým a aktivním dětem zprostředkovává zábavné učení formou zkoumání a experimentování. Věnuje se především tématům z biologie, chemie a fyziky nebo robotice. Ve spolupráci se školami a s využitím jejich zázemí organizuje volnočasové kroužky a příměstské tábory.

www.veselaveda.cz

Při základních školách v Libereckém kraji Veselá věda ve školním roce 2020/2021 nabízí:

Vědecký kroužek:

Česká Lípa, Český Dub, Hrádek nad Nisou,
Chrastava, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Kobyly,
Liberec, Lomnice nad Popelkou, Lučany nad Nisou,
Mírová pod Kozákovem, Nový Bor, Ohrazenice,
Příšovice, Rádlo, Semily, Stráž nad Nisou, Turnov

Robotika:

Jablonec nad Nisou, Liberec, Smržovka

Regionální koordinátorka:

Bibiana Bucharová, telefon: 605 013 319, email: info@veselaveda.cz
Veselá věda z. ú., Podhorská 1050/45, 466 01 Jablonec nad Nisou

D. Talnet

<http://www.talnet.cz/>

Talnet je projekt NPI ČR pro zvědavou a nadanou mládež se zájmem o přírodní a technické vědy i pro jejich učitele z celé České republiky. Doporučený věk studentů je od 13 do 19, účast mladších dětí je možná po konzultaci.

Talnet nabízí vzdělávací, badatelské a komunikační aktivity z různých oborů fyziky, matematiky, chemie, biologie, geografie a technických disciplín šité na míru zvědavým. Aktivity přispívají k zahájení úspěšné studijní a profesní kariéry, vytváří podmínky pro rozvoj nadání účastníků. Hlavními typy aktivit v Talnetu jsou online kurzy, práce na vlastních projektech, exkurze na odborná pracoviště s online přípravou, projektově badatelská aktivita s online přípravou garantů badatelských záměrů, společná soustředění, mezinárodní aktivity a strukturované hry pro jednotlivce i týmy.

1. T-kurzy

Motivovaným a zvědavým žákům nabízí tato aktivita možnost dozvědět se v komunikaci s instruktorem více než ve škole a pokládat otázky, na které nenašli odpověď. V každém ze dvou výukových bloků studenti absolvují šest lekcí s úkoly a mohou si zvolit, po kterém bloku zpracují seminární práci pod vedením instruktora. Každý student vypracovává během roku pouze jednu práci podle vlastních preferencí. Vyvrcholením činnosti v kurzech jsou online obhajoby seminárních prací před všemi spolužáky v kurzu a následně i její prezentace na prezenčním soustředění - nebo online pro ty, co se soustředění neúčastní - před odbornou porotou.

www.talnet.cz

T-kurzy ve školním roce 2020/2021:

Proč nám chutná? - biologie, chemie, fyzika

Antropologie

Krajina a její proměny – Geografie IV

Poznej sám sebe - osobní rozvoj

Zkoumat svět očima geografa – geografie

Science in English - odborné anglické texty

T-hra – Vývoj Talnetí hry

Radioaktivní T- Kurz

Astro a modelování I, II, III, IV - fyzika,

astronomie

Biologie I a II – Z říše rostlin a život

v souvislostech

Atmosféra a oceán v klimatickém systému

– fyzika

Na fyziku v týmu

Materiály a krystaly – fyzika

Koronavirus – mýty a fakta Co víme o nové hrozbě	Vybrané kapitoly z teorie relativity
Kurz nové generace – Příprava na T–expedici	Chemie I. – Zajímavosti z chemické laboratoře,
Ultimejt gauč survajvl – kurz přežití nucené domácí izolace	Chemie II. – Chemie vody, Chemie světla a rzi
Úvod do filozofie	Chemie IV. – Domácí pokusy s přírodními látkami, Chemie v prostoru
Pomocné vědy historické aneb co by měl každý znát	
Historie I. – Lucemburská doba	
Kombinatorické hry Matematika III	
Symetrické polynomy	
Datová analýza a modelování na příkladu šíření COVID-19	

2. T-exkurze

T-exkurze je kombinací online výuky a praktické činnosti v autentickém prostředí odborného pracoviště. Studenti se nejprve online pod vedením instruktora seznamují s obecnými i specifickými poznatky, které se na zvoleném pracovišti využívají. Při samotné návštěvě pracoviště pak studenti poznatky uplatňují ve výzkumné či odborné práci.

T-exkurze 2020/2021 – probíhaly online

Metody preklinického zobrazování
Technologie mezi námi – VR/AR roboti, programování
Pozorování exoplanet největším dalekohledem v ČR
Metabolity rostlin využitelné člověkem – léky, vůně, jedy

Jarní expedice odloženy na duben – červen.

3. T-prosemináře

Online doplňující aktivity pro přípravu v obecných dovednostech potřebných při odborné práci, např.: jak psát odborný text, jak prezentovat výsledky, jak vést diskusi, jak provádět měření, jak a proč zpracovávat naměřená data, jak efektivně používat určitý SW nástroj apod.

Studenti se do aktivit logují v rámci přihlášení na T-aktivity, o zahájení seminářů jsou informováni emailem.

4. T-expedice

Badatelská aktivita začíná v online prostředí, kde účastníci specifikují témata a otázky, na které se budou snažit odpovědět v prezenční - zpravidla týden trvající - části. Cílem T-expedice je kromě rozvoje a procvičení schopností účastníků také přispět po boku expertů k prozkoumání jevů v určitém místě či mikroregionu. Pro zájemce o T-expedici je vždy otevřen přípravný T-kurz jako příprava.

T-expedice 2020 proběhla v Pardubicích a v Jeseníku.

Kurz nové generace – přípravný kurz na téma metodika T-expedice v daném školním roce s cílem včas a pečlivě naplánovat realizaci záměru, hledání výzkumného tématu a experta (profesionála v daném oboru), návrh badatelského záměru, postupná konkretizace, řešení technické a praktické stránky provedení výzkumu, možnost individuální konzultací, sdílení zkušeností, rozvoj soft-skills.

5. Soustředění

Soustředění probíhají při zahájení Talnet roku jako úvod do světa online studia a vědecké práce. Probíhají na podzim, kdy se nováčci naučí pracovat v online prostředí kurzů. Zájemci ze vzdálenějších koutů republiky mohou absolvovat instruktáž i online či v odpoledních hodinách. Zimní a letní soustředění jsou vyvrcholením půlroční práce v kurzech. Na soustředěních se studenti Talnetu mimo jiné mohou setkat se svými kolegy a s instruktory, kromě odborných přednášek a exkurzí je tu čas také na společné výlety a zábavu.

6. T-studium

Je připraveno ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci pro úspěšné absolventy T-kurzů s metodologickou přípravou pro badatelské projekty, kteří prokázali svůj zájem, odborné znalosti a schopnost navrhnout výzkumný projekt v některém z oborů, případně vést výzkumný tým v rámci T-expedice.

Studenti navštěvují jeden den v týdnu univerzitní přednášky, cvičení i semináře na Přírodovědecké nebo Lékařské fakultě. Maximálně je možno navštěvovat pět předmětů včetně testů i zkoušek. V případě úspěšného absolvování dostává student osvědčení. Talnet nabízí pomoc uchazečům se sestavením individuálního vzdělávacího plánu na jejich střední škole.

O T-studium mohou zájemci požádat organizátory Talnetu, pokud mají absolvované minimálně tři T-kurzy a kteří úspěšně realizovali badatelský projekt v rámci expedice včetně přípravného kurzu nebo jiný badatelský projekt. Počet uchazečů je omezen.

7. Účastnické přednášky

V roce 2020 dostala záliba v poznávání, diskuzích a přemýšlení o složitých problémech podobu účastnických online přednášek, které připravují instruktoři a Talnetáci pro ostatní členy Talneti community. Proběhla témata: Co jste chtěli vědět o fyzice a báli jste se zeptat? Rakety – jak vůbec létají?

8. Café Talnet

Obnovené Café Talnet přináší příležitost nezávazně si online podiskutovat nejen o nabízených tématech. Koná se čtrnáctidenně každý druhý a čtvrtý čtvrtek od 18:30 vždy na stejném odkaze. Proběhla například témata: Kolektivní fotografická vernisage, Sedm mýtů o Vladimíru Iljiči Uljanovovi (a nejen o něm), Jak si užít nemoc, karanténu, lockdown nebo jinou formu domácího vězení? Jak doma nezešítet a dělat něco pro sebe? Selhala věda v době COVIDU?

Koordinátor projektu: Štěpán Peterka, email: stepan.peterka@npicr.cz

Národní pedagogický institut ČR Talentcentrum, Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

E. Centrum nadání, o. p. s.

<http://www.centrumnadani.cz/>

Centrum vzniklo v roce 2005 jako důsledek činnosti odborníků – pedagogů, psychologů a dalších odborných pracovníků, kteří se věnují péči o mimořádně nadané děti v ČR. Zakládající členové Centra byli v této době angažováni v problematice poskytování komplexních služeb skupině nadaných dětí a chtěli poskytnout širší nabídku služeb především školám, ale také rodinám s nadanými dětmi. Centrum působí v Praze, ale nabízí také pobytové programy pro rodiny s nadanými dětmi s celorepublikovou působností.

ONLINE OBOHACOVÁNÍ

Od listopadu 2020 do května 2021 běží online výuka pro všechny ročníky od předškoláků po 9. třídu založená na obohacování učiva zaměřené na funkční gramotnost - početní, finanční, čtenářskou i praktickou. Lze si probíhající lekci vyzkoušet a následně se přidat - <http://www.centrumnadani.cz/krouzek-zabavne-logiky/prihlaska/91.html>

SPOLEČENSKÉ AKCE - PRAHA 6

Hraní her a povídání si o vzdělávání a školách v odpoledních hodinách. Na akci je vhodná registrace.

FORT IQ EDUCATION NA PRAZE 6

Přípravky na výběrové ZŠ a SŠ jsou v době karantény jen online + individuální konzultace se po dohodě konají každý všední den od 16 do 17 hodin, v pátek od 14 hodin.

AKTUALIZOVANÁ NABÍDKA PSYCHODIAGNOSTICKÝCH SLUŽEB PRO ŠKOLNÍ ROK 2020/2021

V souvislosti s opatřeními COVID19 a rozjezdem nového školního roku je změna v oblasti psychologické diagnostiky dětí, a to ve spolupráci s MŠ Tetty, Praha 6. Termíny diagnostických dnů jsou již zveřejněny.

Centrum poskytuje také návaznou terapii s dětmi a rodiči.

Kontaktní osoba pro pobytové programy: Václav Fořtík - předseda Správní rady Centra nadání, email: vaclav.fortik@centrum.cz, telefon: 603 234 368

Centrum nadání, o. p. s., Zavadilova 1297/3, 160 00 Praha 6 – Dejvice

F. Asociace malých debružárů ČR, z. s.

www.debruar.cz

Debružáři jsou děti a dospělí, kteří se snaží nepromarnit svůj volný čas a baví se s jednoduchými pomůckami vědou, technikou a ekologií. V sekcích chemie, ekologie a biologie, fyzika, matematika, technika a předškoláci asociace nabízí aktuality, pokusy a zajímavé odkazy z oboru. Do klubu je možné se přihlásit individuálně nebo jako skupina, a založit tak vlastní klub (minimální počet je pět členů a jeden vedoucí starší 18 let).

Členství v klubu zahrnuje:

- roční poplatek 10,- /dítě a 20,- /dospělý
- informace o dění a aktualitách v AMD ČR emailem
- účast na aktivitách AMD ČR
- využívání všech materiál AMD ČR
- možnost podávat vlastní projekty k finanční podpoře MŠMT a dalších partnerů

Organizace pořádá týmové soutěže, setkání talentovaných dětí a mládeže, na podzim 2020 proběhly Dny vědy a techniky v Plzni.

Kluby malých debružárů v Libereckém kraji:

Klub malých debružárů při ZŠ náměstí Míru, Liberec

Vedoucí klubu: Mgr. Alena Šářová, email: alena.safrova@seznam.cz

466 14 Liberec, Náměstí Míru 212

Doctrina - Podještědské gymnázium

Vedoucí klubu: RNDr. Vladimíra Erhartová, email: vlerhartova@gmail.com

460 14 Liberec, Sokolovská 328

Asociace malých debružárů ČR, z. s., U Olšavy 2453, 688 01 Uherský Brod,

email: nad@debruar.cz, telefon: 605 287 556

G. Centrum AMAVET Lomnice nad Popelkou, z. s. www.amavet.place.cz

AMAVET byl založen v roce 1990 za účelem rozvoje vědeckých aktivit ve volném čase dětí a mládeže v České republice. V současné době v ČR pracuje 14 Center pro děti a mládež. Volnočasové vědeckotechnické centrum AMAVET v Lomnici nad Popelkou je určeno pro děti a mládež, funguje od roku 1993. Zaměřuje se na vzdělávání v oblasti vědy, techniky a informatiky, usiluje o popularizaci vědeckotechnických oborů. Vyhledává nadané a mimořádně nadané děti, podněcuje jejich zájem o technické obory.

Nabídka zájmových aktivit:

Klub mechatroniky a elektrotechniky
Redakce Dětské televize Lomnice nad Popelkou
Klub počítačových expertů
Astronomický klub

Centrum AMAVET Lomnice nad Popelkou Komenského 1037, 512 51 Lomnice nad Popelkou
Ředitel: Mgr. Josef Svoboda, email: svoboda@place.cz, tel. 603 183 381

Další AMAVET kluby v Libereckém kraji: Klub AMAVET při ZŠ a ZUŠ Liberec
Jabloňová 564/43, 460 01 Liberec 12
vedoucí: Edith Boušová

H. MENSA ČR

<http://www.mensa.cz/>

Dětská Mensa ČR je platformou při Mense ČR, její členové (ve věku od 5 do 16 let) mají stejná práva a možnosti jako členové Mensy ČR (kromě práva volit a být volen). Jednorázové aktivity pro nadané pořádají Kluby nadaných dětí, Mensa ČR průběžně vypisuje pobytové a příměstské campy a setkání členů a příznivců Dětské Mensy. Každoročně se koná Logická olympiáda.

Pro vstup do Dětské Mensy je třeba úspěšně absolvovat vstupní test. Členství je nabídnuto každému, kdo v IQ testu Mensy ČR dosáhne výsledku IQ 130 nebo více. Při testování dětí je zohledněn věk, vybírá se odpovídající typ testování pro danou věkovou kategorii.

Mensa ČR zřizuje Kluby nadaných dětí po celé republice. Jejich účelem je podchytit skupinu velmi nadaných dětí již v raném věku a poskytnout jim nadstandardní rozvoj.

Kluby nadaných dětí v Libereckém kraji:

ZŠ Broumovská Liberec

Funguje od roku 2018. Zaměřuje se na robotiku, biologicko-fyzikální zkoumání a zábavnou logiku a matematiku s využitím hlavolamů, deskových her apod.

ZŠ Broumovská, Broumovská 847/9, 460 06 Liberec 6,
telefon: 482 710 876, email: info@zsbroumovska.cz, www.zsbroumovska.cz.

Severáčkův klub nadaných dětí a jejich rodičů – HEURÉKA, Česká Lípa

Školní klub funguje od roku 2011 ve čtyřech sekcích. Matematicko-přírodovědná oblast (logická olympiáda, šifrovací soutěže, experimenty), umělecká oblast (tanec, zpěv, dramatická, výtvarná oblast), sportovní oblast (plavání), herní klub deskových her.

ZŠ Sever Česká Lípa, Školní 2520, 470 01 Česká Lípa,
telefon: 487 828 922, email: zssever@volny.cz, www.zs-sever.cz.

I. Domy dětí a mládeže

Domy dětí a mládeže jsou školská zařízení, která poskytují zájmové vzdělávání dětem, žákům a studentům. Účastníky vzdělávání v těchto zařízeních mohou být také pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci nezletilých účastníků, případně další fyzické osoby.

DDM nabízí velkou škálu volnočasových aktivit, následující přehled se zaměřuje na zajímavé aktivity pro děti a žáky, které se zabývají především rozvojem v kognitivní oblasti. Širší nabídka je na jejich webových stránkách.

Nabídka kroužků a aktivit ve školním roce 2020/2021:

Dům dětí a mládeže Větrník, Liberec

www.ddmliberec.cz

Matematika pro nadané děti I. a II. (9 až 15 let), Botanický kroužek I. a II. (7 až 13 let), Elektronika pro začátečníky I. a II. (10 až 19 let), Kroužek deskových her (8 až 15 let), Mladý badatel I. a III. (7 až 12 let), PC kroužek grafika I. a II. (10 až 15 let), 3D tisk a modelování (11 až 15 let)

Příměstské tábory (v letech 2018 a 2019 proběhlo například Pokusohraní)

Informace: telefon: + 420 482 710 401, vedoucí pravidelných činností – technické a přírodovědné kroužky Tomáš Herder, email: therder@seznam.cz, telefon: 602 794 557, zástupkyně ředitelky a vedoucí pravidelných činností - Hana Malinová, e-mail: hana.malinova@ddmliberec.cz, mobil: 602 794 567. Dům dětí a mládeže Větrník, Liberec, příspěvková organizace, Riegrova 16, Liberec 460 01

Středisko pro volný čas Žlutá ponorka, Turnov

www.ponorkaturnov.cz

Astronomický kroužek (10 až 18 let), Audiovizuální kroužek (10 až 18 let), Brána her (od 8 let), Elektro laboratoř (11 až 20 let), Mineralogický kroužek (8 až 14 let), Šachový kroužek (9 až 14 let)

Informace: email: info@ponorkaturnov.cz, telefon: + 420 722 642 287, + 420 481 311 364, Středisko volného času Žlutá ponorka, Turnov, příspěvková organizace, Husova 77, Turnov 511 01

Dům dětí a mládeže Vikýř, Jablonec nad Nisou

www.vikyř.cz

Elektrokroužek (10 až 18 let), Kniha a komiks a ilustrace (8 až 18 let), Krasopiska a kaligrafie (od 12 let), Herpetologové (7 až 18 let), Fantasy I a II (od 8 let), Fotoklub, Mechatronika – robotika I a II (8 až 18 let),

Výpočetní technika (8 až 16 let), 3D tisk (10 až 18 let), Kriminalistika (od 10 do 18 let), Warhammer (od 12 let)

Příměstské tábory: Hokus pokus se Zdendou, Přírodovědný, Letní fantasy park, Herpetologický, HAKVA hokus pokus II, Technický

Informace: email: info@vikyr.cz, telefon: + 420 483 711 725, Dům dětí a mládeže Vikýř, Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace, Podhorská 946/49, Jablonec nad Nisou 466 01

Středisko volného času Mozaika, Železný Brod

www.mozaikazb.cz

Deskové hry (od 7 let), 3D tisk (od 13 let), Divadelní kroužek (od 6 let)

Informace: email: ddm.zb@seznam.cz, telefon: +420 778 494 827, Středisko volného času Mozaika, Železný Brod, příspěvková organizace, Jiráskovo nábřeží 366, Železný Brod 468 22

Dům dětí a mládeže Smetanka, Nový Bor

www.smetankanovybor.cz

Lego robotika, Malý badatel

Lego robotika (7 až 14 let), Malý badatel (6 až 10 let)

Informace: email: vase@smetankanovybor.cz, telefon: + 420 487 727 048, Dům dětí a mládeže Smetanka, Nový Bor, příspěvková organizace, Smetanova 387, Nový Bor 473 01

Dům dětí a mládeže Libertin, Česká Lípa

www.libertin.cz

3D Tisk (12 až 15 let), Myslivecký kroužek (8 až 18 let), PC kroužek (7 až 15 let), Radiotechnika (8 až 15 let), Robotika (10 až 15 let), Šachy (7 až 15 let), Teraristika I. a II. (8 až 18 let)

Informace: telefon: + 420 487 823 404, email: netolicka@libertin.cz, Dům dětí a mládeže Libertin, Česká Lípa, příspěvková organizace, Škroupovo náměstí 138/4, Česká Lípa 470

IX. Soutěže a přehlídky

Přehled má pouze informační charakter, zahrnuje olympiády a soutěže zaměřené na kognitivní oblast a na žáky základních, případně středních, škol. Olympiády a soutěže mají většinou školní, okresní, krajské a ústřední kolo; v některých případech školní, regionální a ústřední kolo, výjimečně jsou pouze jednokolové. Více informací je na webových stránkách jednotlivých soutěží. O tom, zda se konkrétní škola účastní soutěží, jsou často informace na jejím webu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlašuje podle § 3 odst. 1, 2 vyhlášky č. 55/2005 Sb., pro školní rok 2020/2021 následující soutěže:

A. Soutěže typu A

Astronomická olympiáda – pro žáky druhého stupně ZŠ a SŠ, kontakt: <https://olympiada.astro.cz/>

Celostátní matematická soutěž žáků SOŠ – kontakt: <https://www.oavm.cz/matematicka-soutez/>

Dějepisná olympiáda – pro ZŠ a SŠ, Národní pedagogický institut ČR (dále NPI ČR),
<http://www.talentovani.cz>

Fyzikální olympiáda – SŠ a ZŠ, <http://fyzikalniolympiada.cz/>

Matematická olympiáda – pro ZŠ, <http://www.matematickaolympiada.cz>

Olympiáda v českém jazyce – pro ZŠ a SŠ, NPI ČR, <http://www.talentovani.cz>

Soutěž v jazyce anglickém – pro ZŠ, SŠ a odpovídající ročníky víceletých gymnázií ZŠ, NPI ČR,
<http://talentovani.cz/souteze/soutez-v-jazyce-anglickem>

Soutěž v jazyce francouzském – ZŠ a SŠ, NPI ČR, <http://www.talentovani.cz>

Soutěž v jazyce latinském – SŠ, <http://www.talentovani.cz>

Soutěž v jazyce německém – ZŠ a SŠ, <http://www.talentovani.cz>

Soutěž v jazyce ruském – ZŠ, SŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií,
<http://talentovani.cz/souteze/soutez-v-jazyce-ruskem>

Soutěž v jazyce španělském – SŠ, <http://www.talentovani.cz>

Středoškolská odborná činnost – badatelská soutěž v 18 soutěžních oborech pro SŠ, NPI ČR,
<http://www.soc.cz>

Turnaj mladých fyziků – pro družstva SŠ, <https://tmf.fzu.cz>

Biologická olympiáda – ZŠ a SŠ, <http://www.biologickaolympiada.cz>

Matematický klokan – ZŠ a SŠ, <https://matematickyklokan.net/>

Chemická olympiáda – ZŠ a SŠ, <https://olympiada.vscht.cz>

Zeměpisná olympiáda – 2. stupeň ZŠ a SŠ, <http://www.zemepisnaolympiada.cz>

Geologická olympiáda – ZŠ, <https://www.geologickaolympiada.cz>

B. Soutěže typu B

Frankofonie – ZŠ, SŠ, <http://www.talentovani.cz>

FYKOSí Fyziklání – týmy SŠ, v ČJ nebo AJ, <https://fyziklani.cz/>

Fyziklání online – týmy ÚM a Ú kategorie A,B,C, <https://online.fyziklani.cz/cs/>

Hledáme nejlepšího Mladého chemika ČR – 8. a 9. třídy ZŠ, <http://www.mladychemikcr.cz>

Chemiklání – týmy středoškoláků, <http://www.chemiklani.cz>

ChemQuest – ZŠ a SŠ, <https://www.vscht.cz/spoluprace/skoly/pro-zaky/chemquest>

Přírodovědný klokan – ZŠ a SŠ, <http://www.kag.upol.cz/prirodovednyklokan/>

Pohár vědy - ARCHIMEDES – fyzika, chemie, technika, biologie a ekologie, MŠ, ZŠ, SŠ,
<http://www.poharvedy.eu>

Česká lingvistická olympiáda – SŠ, <http://www.lingol.cz>

České hlavičky – SŠ, oblast přírodních a technických věd, <http://www.ceskahlava.cz>

Debate League – argumentační soutěž v anglickém jazyce pro SŠ, <http://www.debatovani.cz/>

Debatní liga – pro SŠ, <http://www.debatovani.cz/>

Enersol – týmová soutěž projektů z oblasti energetiky, <http://enersol.jecool.net/>
Finanční gramotnost – ZŠ, SŠ, www.financnigramotnost.cz
Logická hra BRLOH – týmy 2. stupně ZŠ, <http://www.brloh.math.muni.cz>
Soutěž v programování – ZŠ, SŠ, <http://talentovani.cz/souteze/soutez-v-programovani>
Logická olympiáda – MŠ, ZŠ, SŠ, <https://www.logickaolympiada.cz>

C. Soutěže typu C

BEST IN ENGLISH – online vědomostní soutěž, SŠ, www.bestinenglish.org
České vize – celostátní přehlídka filmové tvorby, ZŠ, G, ZUŠ, SVČ, <http://www.nipos.cz>
Příroda objektivem – do 13 let, 14 až 18 let, nad 18 let, www.ekosouteze.cz
Lidice pro 21. století – ZŠ a SŠ, <http://www.lidice21.cz>
Mladý programátor – ZŠ a SŠ, <https://soutez.tib.cz>
Soutěž & Podnikaj – SŠ, <http://www.soutezapodnikej.cz>

X. Příběhy nadaných dětí z poradenské praxe

■ Student víceletého gymnázia byl vyšetřen z podnětu výchovné poradkyně, byl literárně nadaný, úspěšně absolvoval několik soutěží. Potvrdilo se jeho mimořádné nadání, jedním z podpůrných opatření byl notebook, který chlapec dostal ve škole k dispozici, aby ho využíval pro tvorbu školního časopisu, které se věnoval ve velkém časovém rozsahu.

■ Rodiče dítěte z druhého ročníku kontaktovali konzultantku, neboť se domnívali, že je ve škole málo rozvíjeno synovo nadání. Chlapec byl testován Mensou, rodina se aktivně účastní setkání Mensy. Zvláště tatínek byl toho názoru, že syn ve škole dostává většinu práce rutinní a že tím ztrácí nadšení pro vzdělávání. Rodiče také mluvili o tom, že jednání se školou jsou nepružná, učitelka „se bojí s rodiči jednat mezi čtyřma očima“

Z rozhovoru s učitelkou vyplynulo, že chlapec si v prvním ročníku, kdy na rozdíl od ostatních dětí už plynule četl, nosil vlastní knihu na čtení. Později s tím ale přestal a ani na opakované výzvy si žádnou knihu či materiál nepřinesl. Při rozhovoru učitelky s chlapcem se ukázalo, že se hoch cítí jinou prací vyčleněn z kolektivu, že bude raději dělat rutinnější práci, ale ve společnosti ostatních dětí. Ohledně jednání s rodiči je přítomnost další osoby (zpravidla výchovné poradkyně) vnitřní zvyklost školy, která se škole v mnoha situacích osvědčila.

Konzultantka chápala tripartitní schůzku jako možnost pro obě strany vyjasnit si některé body. Setkání tento účel skutečně do značné míry splnilo. Rodiče si s paní učitelkou porovnali představu o možných používaných materiálech: zatímco učitelka by volila běžnější materiály, rodiče při možnosti výběru volili knihy a pracovní sešity se složitějšími úlohami a náročnějšími tématy. Aby se chlapec

nečitil ve třídě vyloučený, bylo dohodnuto, že se paní učitelka pokusí vytvořit skupinu asi šesti bystrých a motivovaných dětí, do které by nadané dítě zahrnula, složitější úlohy, či úlohy pro kognitivně a sociálně vyzrálejší děti by potom plnily všechny děti z této skupiny.

Po tripartitní schůzce si maminka dítěte pochvalovala daleko otevřenější přístup paní učitelky. Ne všechny body se podařilo zcela vyřešit: při pozdějších rozhovorech s paní učitelkou vyplynulo, že si chlapec pořád nepřináší do školy materiály či knížky, které však doma má. Skupinu bystrých dětí se vytvořit povedlo a podle slov paní učitelky tato skupina společně funguje.

■ Pětiletý chlapec do poradny poprvé přišel z důvodu žádosti maminky o předčasné zaškolení. Ještě předtím byl testován Centrem nadání, kde mu bylo zjištěno vysoce nadprůměrné nadání především v oblasti prostorové orientace. Speciální pedagog předčasný nástup do ZŠ neschválil, chlapec se jevil nesoustředěný, sociálně nevyzrálý. V mateřské škole bylo rozvíjeno chlapcovo nadání podle časových a organizačních možností paní učitelkou ve spolupráci s konzultantkou, učitelka oceňuje poskytnuté materiály. Od září chlapec nastupuje do ZŠ Kaplického. Do Doctriny nebyl přijat, neboť by tam údajně rušil ostatní děti; má tendenci děti opravovat a hledat lepší způsob provedení. Do Montessori tříd nebyl přijat, neboť nenavštěvoval mateřskou školu Montessori. Budoucí paní učitelka v ZŠ Kaplického by uvítala předmětovou akceleraci především v matematice a čtení. Budeme sledovat, jak si chlapec povede ve škole a jak se paní učitelce bude dařit hocha pro školní práci motivovat.

■ U chlapce byl na začátku prvního ročníku patrný velký nesoulad mezi vysokými kognitivními schopnostmi a naopak nezralostí v sociálních dovednostech. Nadání diagnostikovala speciální pedagožka. Trpělivým jednáním paní učitelky se během prvního a druhého ročníku tento nesoulad vyrovnává. Na začátku druhého ročníku probíhá jednání učitelky s konzultantkou. Jednáním s konzultantkou se paní učitelka chtěla především ujistit, zda postupuje správně. Oceňuje odborný rozhovor s konzultantkou a tipy na materiály, především na sešit Koumák pro druháky. Rodiče o setkání s konzultantkou nejeví zájem, nezapsali syna ani do rozvíjejících volnočasových aktivit. Mají představu, že synovo nadání má být rozvíjeno výlučně v běžné výuce ve škole. Učitelka a konzultantka zůstávají dále v kontaktu, během školního roku se konzultantka přišla podívat do běžných hodin na práci učitelky s nadaným dítětem. Zjišťuje, že prostor pro rozvoj nadání vytvořen je, přestože by se dalo zapojit víc aktivit a vypustit některé rutinní činnosti, jako opis z tabule. Především je však třeba zdůraznit výbornou práci učitelky v oblasti sociálních dovedností chlapce.

■ Po rozhovoru s maminkou a později i s třídní učitelkou se ukazuje, že dívka je velmi motivovaná a výkonnost i sociálními dovednostmi výrazně převyšuje ostatní děti ve třídě. Maminka by byla ráda, aby dceřino nadání bylo rozvíjeno. Konzultantka zahájila spolupráci s paní učitelkou. Paní učitelka podle dohody s konzultantkou vytvořila ve třídě skupinu bystrých a motivovaných dětí, do které zahrnula i nadanou dívku. Materiály paní učitelce konzultantka dodává podle požadavků, skupina pracuje především se sešitem Koumák pro čtvrtáky. Maminka dívky rovněž vítá nabídku volnočasových aktivit prostřednictvím mailu, zvolených volnočasových aktivit se dívka zúčastňuje.

■ Ještě před zahájením projektu NAKAP LK I doporučila psychologka poradny u tohoto děvčete akceleraci z prvního do třetího ročníku. Akcelerace se jako postup osvědčila, dívka učivo třetího

ročníku bez problémů zvládá. Paní učitelka však bohužel nemá dostatek času, také vzhledem k specifickému uspořádání školy - malotřídka, aby děvčeti učivo obohacovala o úlohy pro rozvoj logiky, kreativity či o jiné složitější úlohy. K rozvoji nadání tedy v běžné výuce podle názoru konzultantky a rodičů spíše nedochází. Rodiče se snaží dceru rozvíjet doma, zároveň však rozumně dbají na to, aby dítě mělo dostatek volného času na hraní a svoje zájmy. Konzultantka rodičům posílá mailem aktuální nabídku možných volnočasových aktivit (kroužky, kluby, tábory, víkendy pro nadané apod.).

■ Rodiče přišli do poradny poté, co na synově škole proběhlo na žádost školy testování Mensou. Chlapec v testu vyšel jako nadprůměrně inteligentní. Má hluboký zájem o historii, především dějiny první a druhé světové války a o vojenskou techniku, dále se aktivně zajímá o světové dění, sleduje televizní zpravodajství a společensko-historické dokumenty. Má mnoho koníčků z různých oblastí. Rodiče by rádi synovo nadání dále rozvíjeli, nevěděli však, jakou podporu mohou ze strany školy očekávat. Původním záměrem rodičů bylo získat doporučení školského poradenského zařízení, vzhledem k potřebě především dítě rozvíjet a vzhledem k dlouhým čekacím lhůtám na vyšetření se však po dohodě s konzultantkou zkvalitnění péče o nadané děti rozhodli nejprve zahájit komunikaci se školou prostřednictvím konzultantky, a až v případě nezbytné potřeby přejít k žádosti o vyšetření pro zjištění nadání.

Konzultantka si sjednala schůzku s chlapcovou třídní učitelkou, kde mluvily o běžné práci ve třídě, dále konzultantka vysvětlovala některé znaky nadaných (ve smyslu, že nadání neznamená nutně nadané ve všem, ale může zahrnovat právě jen zájmy dítěte). Konzultantka také představovala možnosti podpory formou vhodných materiálů, či konzultace metod a volnočasových možností. Paní učitelka si několikrát materiály vyžádala, postupně však došla k tomu, že nemá v běžné výuce dostatek času chlapce rozvíjet v oblasti jeho zájmů. Matematiku shodně považují paní učitelka i konzultantka za dostatečně rozvíjející, neboť škola pracuje s učebnicemi nakladatelství Fraus, tedy obdobou Hejného matematiky, a úlohy jsou dostatečně diferencovány už v učebnici.

Konzultantka se přišla podívat na práci učitelky s nadaným dítětem do běžné výuky. Zjistila, že výuka je vedena pestře, zajímavě, dynamicky, nicméně že pro rozvoj v oblasti chlapcových zájmů se dá při takto dynamické výuce skutečně najít jen málo prostoru. Žák by mohl být více veden k vlastní kontrole práce a k sebereflexi, např. by nemusel čekat s kontrolou úlohy na celou skupinu, ale může si sám kontrolovat výsledky podle klíče, pravidel českého pravopisu apod.

Ohledně rozvoje chlapcova nadání v oblasti historie a společenských věd je konzultantka v kontaktu s chlapcovou maminkou a posílá rodině materiály z oblasti historie a společenských věd, konzultuje také mailem případné další otázky ohledně kognitivního a sociálního rozvoje.

■ Možnosti, že by byl hoch nadaný, si poprvé všimla paní učitelka v mateřské škole. Konzultantka se byla podívat na práci učitelky s chlapcem v běžný den. V každém případě se hoch jevil velmi motivovaný, orientovaný na výkon, sociálně vyzrálý, schopný překonávat překážky, dokončit započatý úkol, i tolerovat chyby u druhých dětí.

Rodiče hledali vhodnou základní školu, která by rozvíjela nadání dítěte. Bohužel jejich syn nebyl do zvolené školy přijat, neboť pro něj není školou spádovou a kapacita je naplněna. Chlapec tedy bude od nového školního roku navštěvovat školu v místě bydliště, což však podle konzultantky může

přinést i určité výhody. Jedná se o školu malotřídní, paní učitelky jsou zvyklé pracovat ve třídě s různými skupinami dětí zároveň. Škola je bohatě vybavena rozvíjecími materiály, dokonce je dětem umožněno po zvládnutí základních pravidel samostatně pracovat na počítači v počítačové učebně.

Většina obohacujících materiálů, které měla konzultantka možnost si ve škole prohlédnout, je zaměřena na běžné děti. Nadané děti však potřebují větší výzvy, komplikovanější úlohy zaměřené na logické či kreativní myšlení. Do budoucna se ukáže, zda jsou paní učitelky schopny zapojit do výuky i materiály pro nadané, s nimiž nepracují běžně. Konzultantka nabídla možnost podpory vyhledáváním, případně úpravou takových materiálů, bude záležet na pedagozích, zda tuto podporu efektivně využijí.

■ O chlapcově nadání ví maminka od prvního ročníku ZŠ, pro třídní učitelky však většinou nadání představovalo spíše rušivý element (a to přesto, že se jedná spíše o žáka tichého a ukázněného). Chlapec si nedostatečný rozvoj nadání ve výuce kompenzoval různými činnostmi ve volném čase. Situace se vyhrtila v šestém ročníku, kdy se hoch během výuky matematiky celé hodiny nudil, neboť probíranou látku měl už dávno samostatně zvládnoutou.

Přestože učitelky matematiky byly podrobně představeny materiály vhodné pro práci s nadanými dětmi, konzultantka několikrát posílala materiály včetně klíče, které by stačilo nadanému a motivovanému chlapci předložit, a rodiče zakoupili chlapci sešit Koumák pro páťáky, učitel žádný z těchto materiálů nikdy ve výuce nepoužil. Pedagog rovněž nevyužil zkušenosti načerpané na konferenci Veletrh technologie do škol, které se zúčastnil, a z níž se některé typy práce s moderními technologiemi daly přímo ve výuce uplatnit. Rodiče vzhledem k postoji školy a pedagogů propadli deziluzi a jsou odhodláni rozvíjet chlapcovo nadání sami.

■ V lednu 2019 kontaktovala poradnu matka chlapce v předškolním věku s tím, že si myslí, že by mohl být nadaný, popsala jeho projevy a zájmy. Chtěla se poradit, jak a kde mu zajistit výuku, která by ho podpořila a rozvíjela. Chlapec má už z předchozího vyšetření potvrzeno ADHD. Výsledky vyšetření na nadání ukázaly v některých oblastech vysoce nadprůměrné nadání, potvrdily se i specifické zájmy a hlubší znalosti v oblasti přírody, záliba v logických úlohách, čtení a psaní hůlkovým písmem. Na základě těchto výsledků hledala matka v okolí bydliště školu, která by vyšla specifickým vzdělávacím potřebám syna vstříc. Ze tří oslovených jedna škola rovnou přiznala, že si na to netroufají. Jiná však ochotně navázala spolupráci s konzultantkou a psychologkou. Proběhla konzultace o přístupu k chlapci, vhodných metodách, organizaci výuky, diskuse nad materiály a pomůckami. Poté bylo připraveno doporučení ke vzdělávání nadaného žáka v 1. ročníku s asistentem pedagoga, pro usnadnění zaškolení vzhledem k ADHD.

■ Žák 2. ročníku byl objednaný rodiči na vyšetření do PPP z důvodů slabší úrovně čtení a porozumění textu, pomalého pracovního tempa a nesoustředěnosti. Proběhlo komplexní vyšetření v PPP (vyšetření u speciálního pedagoga i psychologa), byla diagnostikována porucha pozornosti a aktivity, SPU dyslexie, dysortografie a dysgrafie. Intelekt byl naměřen v pásmu výjimečně vysokého nadání. Chlapci byla přiznána jedna hodina pedagogické intervence týdně, která bude zaměřena jak na trénování oslabení spojených s SPU, tak na rozvoj nadání. Konzultantka se spojila s třídní učitelkou,

domluvila termín setkání ve škole. Při schůzce byly doporučeny materiály pro rozvoj intelektu, ze kterých může učitel čerpat, byly předány internetové odkazy, odkud lze stahovat pracovní listy. Byly diskutovány další možnosti, které by mohly zajímavou formou obohatit hodiny pedagogické intervence.

■ Žáka 1. ročníku objednali k vyšetření rodiče, ve škole se jeví jako nadprůměrný žák bez výchovných obtíží. Proběhlo komplexní vyšetření v PPP (vyšetření u speciálního pedagoga i psychologa), výsledkem testování bylo potvrzené nadání v pásmu mírného nadprůměru, ze speciálně pedagogického vyšetření bylo zjištěno oslabení v oblasti zrakové percepce a dílčí oslabení v oblasti sluchového vnímání (pomalejší rozvoj analýzy/syntézy). Při konzultaci se školou bylo potvrzeno, že žák zvládá učivo 2. třídy již v 1. ročníku. Vzhledem k celkovým výsledkům vyšetření v PPP byla přiznána jedna hodina pedagogické intervence týdně, která bude realizována jako podpora přípravy na vyučování, trénování dovedností pro zlepšení zrakové a sluchové percepce a podpora v předmětech, v nichž vyniká. Vzhledem ke zvládnutí učiva byla doporučena předmětová akcelerace formou docházení na hlavní předměty (matematika a český jazyk) do vyššího ročníku. Konzultantka v tomto případě celý školní rok spolupracovala s třídní učitelkou, pravidelně dodávala materiály pro obohacování a rozšiřování učiva, předávala vhodné tipy, ze kterých zdrojů lze čerpat a byla nápomocna při organizaci akcelerace ve výuce.

XI. Užitečné odkazy

Krajský portál o vzdělávání <https://www.edulk.cz/>

Informace ke vzdělávání nadaných žáků

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/14-informace-ke-vzdelavani-nadanych-zaku/>

Odkaz na facebookovou skupinu Učíme v Libereckém kraji

<https://www.facebook.com/groups/ucimevlibereckemkraji/>

Odkaz na google úložiště materiálů pro nadané děti ZŠ

<https://tinyurl.com/nadani>

Společnost pro talent a nadání <https://www.talent-nadani.cz/>

Text o nadaných žácích na ZŠ

<https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/630/RVP-ZV-A-ZKUSENOSTI-S-NADANYMI-A-MIMO-RADNE-NADANYMI-ZAKY-NA-1-STUPNI-ZS.html>

Informace o nadaných dětech PPP Praha <http://www.ppppraha.cz/nan.aspx/>

A. Do vyučování

http://rena.sulcova.sweb.cz/netradicni_experimenty/netradicni_experimenty.pdf

- chemie pro mladší školní věk

<http://www.sikovny-cvrcek/pokusy-deti> - chemie pro mladší školní věk

<https://www.varianty.cz/metodicke-listy/259-prace-s-tridnim-kolektivem-ve-spolecnem-vzdelavani-sada-2> - pracovní listy pro práci s textem, tvořivé psaní, vyprávění a tvorba vlastních příběhů

<http://home.pf.jcu.cz/~math4all/> - portál Matematika pro všechny

http://www.zs-ln.cz/files/items/3516/files/5_mup_ma_cj_aj.pdf - mapy učebního pokroku

www.realisticky.cz - matematika a fyzika 2. stupeň, SŠ

www.matika.in

www.grammar.in

www.ctenarskekluby.cz

<https://www.umimeto.org/uvod> - ČJ, MA, AJ, NJ, PROGRAMOVÁNÍ

<https://skolakov.eu/>

http://www.onlinecviceni.cz/exc/list_sel_topics.php

<http://matematika.hrou.cz/>

<https://matmat.cz/>

<https://www.aldebaran.cz/>

<http://ukazy.astro.cz/stav-oblohy.php>

ANGLIČTINA

http://www.zs-ln.cz/files/items/3516/files/5_mup_ma_cj_aj.pdf - mapy učebního pokroku

<https://www.helpforenglish.cz/>

<https://www.esl-lab.com/#basic>

<http://www.learningchocolate.com/>

<https://www.umimeto.org/uvod> – ČJ, MA, AJ, NJ, PROGRAMOVÁNÍ

<https://skolakov.eu/>

TVORBA KOMIKSŮ

<http://www.webcomicbookcreator.com/testimonials-2/>

<http://www.comicstripcreator.org/>

<https://www.makebeliefscomix.com/Comix/>

<http://stripgenerator.com/>

TVORBA SUDOKU, OSMISMĚREK, KŘÍŽOVEK

<https://www.sudokuweb.org/cs/>

<http://halfacrossword.com/>

<http://www.discoveryeducation.com/free-puzzlemaker/>

<http://osmismerky.relaxweb.cz/>

https://www.idnes.cz/technet/software/vytvorte-si-vlastni-sudoku-osmismerku-ci-jine-krizovky.A080506_210848_software_dvr?fbclid=IwAR03snNEZM771GtRRI1tX_gY-mFErXcwIOO-t7ZBercM5CrGoz9jNcBlyGk – odkaz ke stažení software

RŮZNÉ AKTIVITY

<https://www.ctm-academy.cz/objevitelske-soboty>

<http://www.otevrenaveda.cz/>

<https://www.jcmf.cz/>

<http://geoportal.kraj-lbc.cz/mapy-a-hry>

<http://home.pf.jcu.cz/~bov/tridy-detail.php?topicid=45>

<http://home.pf.jcu.cz/~bov/tridy-detail.php?topicid=45>

<http://www.sskola.cz/hry-ve-vyuce/>

<https://www.seminarehavelkova.cz/clanky/>

<https://ucimesevenku.cz/>

<http://aktivniucitel.cz/>

<http://zodpovednavyuka.cz/>

http://talentovani.cz/metodicke-materialy/-/asset_publisher/m37N5vd5NzTz/content/biologicke-aktivni-pro-zaky-zs?redirect=http%3A%2F%2Ftalentovani.cz%2Fmetodicke-materialy%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_m37N5vd5NzTz%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D3

http://talentovani.cz/metodicke-materialy/-/asset_publisher/m37N5vd5NzTz/content/pracovni-listy-pro-nadane-zaky-pro-predmet-cesky-jazyk?redirect=http%3A%2F%2Ftalentovani.cz%2Fmetodicke-materialy%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_m37N5vd5NzTz%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D3

http://talentovani.cz/metodicke-materialy/-/asset_publisher/m37N5vd5NzTz/content/vzdelavaci-programy-a-badatelsky-orientovana-vyuka?redirect=http%3A%2F%2Ftalentovani.cz%2Fmetodicke-materialy%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_m37N5vd5NzTz%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D3

http://talentovani.cz/metodicke-materialy/-/asset_publisher/m37N5vd5NzTz/content/zahady-rostlin?redirect=http%3A%2F%2Ftalentovani.cz%2Fmetodicke-materialy%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_m37N5vd5NzTz%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D3

http://www.domaciskola.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=130&Itemid=540

<https://www.ucitelnice.cz/>

<https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/3080/HALOVE-JEVY-TEMA-PRO-NADANE-ZAKY.html/>

<https://rvp.cz/filtr-ZUB-DC-2>

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/3202/nadani-zaci-na-gymnaziu-a-matematika-7.-cast.html/>

<https://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni-archiv/VVV/VYUZITI-VYSLEDKU-VYZKUMU-PRO-PODPORU-SKOLA-JEJICH/matem-a-prirod-ulohy-pro-1-stupen-publikace.pdf>

<https://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni-archiv/VVV/VYUZITI-VYSLEDKU-VYZKUMU-PRO-PODPORU-SKOLA-JEJICH/Matem-ulohy-pro-2-stupen-publikace.pdf>

https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Publikace/Ctenarske,-matematicke-a-prirodvedne-ulohy-pro-pr/Ctenar_matem_prirod_ulohy.pdf

https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Publikace/Ulohy-pro-rozvojdovednosti/Ulohy_pro_rozvoj_dovednosti.pdf

<https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/3077/JAK-SI-VYROBIT-SLUNECNI-CLANEK.html/>

https://zsskalova.cz/nove/wp-content/uploads/2016/03/Tabulka_DUM.pdf

<http://www.zspeska.cz/2-stupen/ucebni-materialy/matematika/logicke-ulohy/>

http://zs.montepce.cz/?page_id=868

http://www.centrumnadani.cz/UserFiles/Docs/aktivity/prikklad_pracovni_listy_obohaceni.pdf

http://www.talent-nadani.cz/texty/aktuality/oznameni/06-13_LUPA_Moznosti-rozvojenadanych_FINAL.pdf

<https://www.kellnerfoundation.cz/pomahame-skolam-k-uspechu/projekt/pedagogicke-inspirace/jak-naucit-deti-spravne-cist>

<https://deti.mensa.cz/index.php?pg=odborne-informace-pracovni-listy>

<http://vtp2.talentovani.cz/web/disputace-ve-vyuce/pomucka-pro-ucitele-pracovni-listy>

<http://kdf.mff.cuni.cz/heureka/clanky-a-materialy>

<http://www.sciencezoom.cz/cs/vzdelavaci-programy-a-fov>

<http://www.sciencezoom.cz/cs/hry-akvizy>

<http://badatele.cz/cz/lekce-1-stupen>

<http://www.activucitel.cz/vyhledavani/?keyword=&level%5B1%5D=on&subject=110&author=&search=hledat>

<http://dumy.cz/>

<http://www.edupraxe.cz/index.php/materialy-podle-predmetu>

<https://www.umimecesky.cz/uvod>

<http://www.fortiq.cz/clanky/pro-zs/1/>

ONLINE HRY, KVÍZY

<http://www.plastelina.net/> - enigmatické hádanky

<https://geoguessr.com/world/play>

<http://www.superhry.cz/games/2677/>

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/9239/inspirativni-hry-a-hlavolamy-pro-obohaceni-vyuky.html/>

<http://www.radiojunior.cz/kvizy?fbclid=IwAR2pM0fwGHFJ3lg4fbBh89IPLdGZieGkVp8z7gMcez-TP3cP77rTYFJqS8s>

YOUTUBE

https://www.youtube.com/channel/UCOmOqSd0m2dZPd5ABF_szYw - kanál zajímavostí Dobře vědět

https://www.youtube.com/channel/UCX9pauhT9kXJ_soR7pNNRVw - kanál Pomáháme školám k úspěchu, o. p. s.

<https://www.youtube.com/channel/UCiLdXDvBI6bcd6QCBM4s2Mw> - kanál Otevřená věda

<https://www.youtube.com/channel/UCJUCmgm8RFEMyRKEJaOm6u5w> - kanál Etika mezi světy

APLIKACE

Flow free, Tablexie, 100 doors,

Matemág, Pythagorea,

DuoLingo

iPhone, iPad - <https://itunes.apple.com/app/id1201287741>

PLACENÁ DATABÁZE MATERIÁLŮ DO VÝUKY

<https://www.ucitelnice.cz/>